ISSN 0235-[illegible]08

Дім сад город

5

1990

Петро Савелійович Серенко біля квітів клематиса в своєму саду.

Петро Савелійович з дружиною Іриною Георгіївною та внучкою уважно розглядають чисельну пошту в дачному «кубрику».

Сад сили додає

Ще у 1935 році розпочав службу в Військово-Морському флоті. Брав участь у боях і походах на кораблях Балтійського флоту. В 1941 році обороняв Таллінн, пробивався до Ленінграда через мінні поля під бомбуванням авіації.

У блокадному Ленінграді наш ескадрений міноносець «Сторожевой» захищав місто від фашистів.

Війна, блокада в Ленінграді, служба в Заполяр'ї підірвали здоров'я, і мене демобілізували.

Головні болі, хвороби серця і нервової системи зробили життя тяжким. Дванадцять років тому ми з дружиною Іриною Георгіївною придбали садову ділянку. Посильна фізична праця, перебування на повітрі зробили своє діло. Почувати себе став краще, ніж 10—15 років тому. Було нелегко, але все-таки своїми руками виростили сад з фруктовими деревами, ягідниками, лікарськими рослинами. Ось вже 10 років розводжу рідкісні породи домашньої птиці.

На дачі збудували приміщення для птиці на вісім боксів з вигулами.

Догляд за садом і птицею додають сили і здоров'я.

П. С. СЕРЕНКО,
ветеран Великої Вітчизняної війни

На садовій ділянці сім'ї Серенків.

Внучка Петра Савелійовича Таня любить поратися біля курей.

До 45-річчя Великої Перемоги

МРІЯ

Якщо запитати у будь-якого мешканця села Антонова Сквирського району на Київщині, що вміє робити Микола Дмитрович Боговик, у відповідь почуєте: «Ви краще запитайте, чого він не вміє?»

...У лютому 1944 після звільнення села від німців Миколу Боговика призвали до лав Радянської Армії. До Перемоги залишалося трохи більше року. Та й за цей час М. Д. Боговик устиг навоюватися до несхочу. З травня по вересень — снайпер. Поранення в ногу. Після госпіталя в жовтні старший сержант Боговик — помічник командира мінометної обслуги. І знову поранений в руку в боях за визволення Вільнюса. Госпіталь. І знову поранення під Кенігсбергом. За місяць до Перемоги. Поранення важке, тому лікувався аж у Казані. Так закінчилася війна для Миколи Боговика. Вийшов він з неї з трьома пораненнями та медалями на грудях. Що ж далі? Перед Миколою це питання не стояло. Він твердо знав, що буде далі. Дитяча мрія переросла в покликання. Старший сержант М. Боговик став курсантом Полтавського танко-технічного училища, яке готувало техніків-лейтенантів. Та у 1947 училище було розформоване і Микола потрапляє в танковий полк, з якого й був демобілізований у 1948 році за станом здоров'я (виразка шлунку). Рідний Антонів, куди повернувся Боговик, не обійшла доля інших сіл, крізь які пройшла війна та голод 1946—1947 років. Зруйноване господарство, знищена механізація, злигодні колгоспників... Про продовження навчання (тепер уже в цивільному закладі) годі було й думати. Потрібно було господарство «на ноги ставити». Та й хвороба не «дозволяла» переходити на голодний студентський хліб. Тож пішов працювати у колгосп електриком. На той час електроенергія використовувалась лише на виробничі потреби. У хатах селян тьмяно блимали гаснички (каганці). Якщо щастило дістати пляшку гасу. А в оселі Боговиків яскраво сяяли електролампочки, працював рідкісний тоді радіоприймач. Микола поставив у дворі вітряк з генератором, який заряджав автомобільний акумулятор. Крім освітлення й живлення приймача, струму вистачало й на інкубатор на 150 яєць, також виготовлений власними руками. За свідченням спеціалістів вітряк Боговика за своєю конструкцією не лише не поступається промисловим зразкам, а багато в чому й перевершує їх. Працював він безвідмовно, аж поки село не електрифікували. Стоїть у дворі і зараз, як-то кажуть, «в повній бойовій готовності». Інкубатор також виявився дуже вдалим. І також нині у «повній бойовій». Бо не тримає вже качок Микола Дмитрович. Стоять сільські стави без води. Очеретом позаростали. То де ж їх тримати? Багато чого за своє життя продумав і зробив власними руками М. Д. Боговик. Згадує найвдаліші вироби. Такі, як, скажімо, підйомник для копання криниць. Раніше, щоб викопати криницю, потрібно було 6—8 чоловік. А завдяки підйомнику її копають лише двоє: копач і оператор. З 1953 року Микола Дмитрович зайнявся бджільництвом. Хвороба примусила. І тут знадобилися його конструкторські здібності. Для вивезення бджіл на медозбір виготовив він саморобний причіп та розбірну міні-будку для пасічника, у якій крім відкидного ліжка вміщаються медогонка і весь бджолярський інвентар. А розміри будки лише 180×120×120 см. Усі вироби, що виготовляє Микола Дмитрович, вражають конструктивною простотою, високою майстерністю, універсальністю. Так, його пристрій «Універсал», якого М. Д. Боговик виготовив ще в 70-і роки і удосконалював аж до 1985-го, «уміє»: різати січку; подрібнювати коренеплоди; облущувати кукурудзяні качани; різати м'ясо та начиняти ковбаси; вичавлювати сік; молоти зерно на дерть. Виготовлений в останні роки «Універсал-Б 2/7» має пристрій для регулювання пасів, 2 передачі, додатковий столик з механічним ножем для розрізування коренеплодів і гарбузів.

Він не лише конструює власні вироби, а й модернізує техніку заводського виготовлення. Придбав якось Микола Дмитрович мотоблок «Беларусь» МТЗ-0,5. Про те, як він його реконструював, можна судити із знімків.

Нелегка доля дісталася М. Д. Боговику, втім, як і більшості фронтовиків. Покалічила її війна. Поламало життя. Понівечила хвороба. Та не здається фронтовик, бо все, що він робить, для людей, для їхнього блага та добра, бо не зраджує він своїй мрії.

В. ТАРАРУЄВ.

Дім сад город 5 1990

Щомісячний додаток до журналу Державного агропромислового комітету Української РСР «Сільські обрії»

Видається з 1989 р.

Грунт — живий організм

Щедра грядка

Найбільше значення для підвищення родючості грунту мають гумус і грунтові мікроорганізми. Гумус виникає у результаті розкладу органічних речовин (гною, загиблих рослин) грунтовими мікроорганізмами. Без цих найдрібніших живих істот гній, залишки рослин, торф та інші органічні компоненти було б неможливо використати. Розклад органічних речовин на найпростіші поживні елементи, які сприймає рослина, відбувається, головним чином, у верхньому шарі орного горизонту, де достатньо повітря, що необхідне мікроорганізмам для життєдіяльності. Тому при осінньому перекопуванні гній треба закопувати неглибоко, насамперед на середньоважких грунтах. Тільки на легких піщаних грунтах, де й глибші шари насичені повітрям, його можна закопувати глибше. В кілограмі садової землі налічується декілька сотень мільйонів бактерій та інших мікроорганізмів. Гумус має значну здатність поглинати воду. Тому багаті на гумус грунти затримують води більше, ніж бідні. Отже, чим більше у грунті гумусу, тим він родючіший. І навпаки, родючість грунту, в який не вносять регулярно органічних добрив, постійно падає.

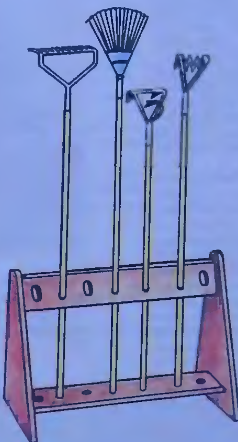
Земляні черви

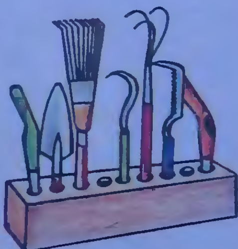
Червів можна було б назвати живими плугами. Вони сприяють збагаченню грунту повітрям і утворенню у ньому гумусу. В харчовий тракт черв'яка разом з рослинними рештками, які є в грунті, потрапляють глинисті частки, грунтові водорості, бактерії і найпростіші мікроорганізми. Там цей різноманітний матеріал належним чином перемішується, подрібнюється і, нарешті, доповнюється кишечною мікрофлорою самого черв'яка. Ці компоненти присутні і в неперетравлених рештках харчу — посліді черв'яка. Він має характерні розміри і форму — це грудочки, які добре видно біля щілин, що пророї черв'яком у землі.

Через зроблений черв'яком прохід проникає повітря і вода до коренів рослин. Якщо врахувати, що червів у землі багато, то розпушування ними грунту і насичення його повітрям дуже значне. На квадратному метрі рільної землі в однометровому її шарі живе приблизно 200 дощових червів, які здатні за рік дати від 7,5 до 10 кг переробленої ними землі.

Грунтознавчий практикум

Підставка для садового інвентаря дозволяє легко виймати знаряддя з довгою ручкою. Для цього достатньо її трохи нагнути. Для зберігання дрібного інструменту використовують простий і зручний стояк, в якому зроблені дірки.

Садові субстрати

Протягом останніх трьох десятиріч склад садової землі почав істотно змінюватися. Спочатку у старі, досить складні рецептури, вносилися тільки незначні зміни, викликані нестачею тих чи інших необхідних добавок. Але навіть ці досить незначні спрощення призвели до того, що традиційні погляди на підготовку грунту до садіння рослин змінилися. Садівники з'ясували, що деякі звичні складові частини садової землі можна замінювати іншими компонентами і навіть зовсім їх виключати, а рослина, як і раніше, відмінно розвивається. У всіх країнах з розвинутим садівництвом намагаються спростити субстрати. Поступово це і призвело до створення нових рецептур садової землі.

Хімічне «корчування» пеньків

На запитання В. Н. ШПАКА
(«ДСГ» № 10 за 1989 р.)

Щоб позбутися пеньків, не корчуючи їх, треба восени просвердлити в пеньку отвір діаметром 25 мм і глибиною 20 см, засипати туди 65—70 г добре потовченої селітри, залити водою і забити дерев'яний чіп. Нехай так стоїть до весни, а потім чіп вийняти, залити гас і підпалити. Корінь увесь вигорить. Однак такий спосіб не можна застосовувати на торфових грунтах, бо торф може загорітися, і якщо поблизу є інші дерева.

Й. Й. КИБЕЦЬ,
255510, Київська обл.
м. Боярка, вул. Квіткова, 18

Приблизно так само радить «корчувати» пні Т. М. Кириченко з Івано-Франківської області (відмінності: діаметр отвору 5—6 см, глибина 40—50 см, засипає 40—60 г селітри), а також І. Я. Соломко з Тернопільщини, який посилається на додаток до журналу «Живописное обозрение» за 1895 рік. Справді, як пише Іван Якович, іноді нове — це добре забуте старе. І. О. Бахтіна з Черкаської області повідомляє, що такий самий «рецепт» вона прочитала у старовинному календарі за 1896 рік.

Огірки далекосхідної селекції

Після виходу в світ у № 5 1989 р. «ДСГ» невеличкої замітки «І сорт, і агротехніка» її автор Петро Миколайович Філіпчук одержав величезну кількість листів від овочівників-аматорів республіки, на які він не в змозі відповісти. Враховуючи читацький інтерес, редакція журналу вирішила ще раз надати йому слово і надрукувати докладнішу розповідь про особливості сортів огірків далекосхідної селекції, агротехніку їх вирощування та засоби боротьби проти шкідників і хвороб. У новій публікації П. М. Філіпчук врахував найтиповіші запитання авторів листів.

Серед усіх вітчизняних сортів огірки далекосхідної селекції (сорти ДВ-27, Миг, Каскад, Оник) найстійкіші до пероноспорозу — несправжньої борошнистої роси. Вирощуючи ці сорти, можна обходитися без отрутохімікатів. Як профілактичний засіб проти цієї хвороби застосовують позакореневе підживлення (обприскування листя) рослин 0,5—1%-ним розчином карбаміду (сечовини) разом з мікродобривами. Готую я його так: у 10 л води розчиняю 50—100 г карбаміду, додаю 2 г мідного купоросу, 2 г борної кислоти та 3—4 г перманганату калію (марганцівки). Цим розчином обробляю рослини за допомогою обприскувача — перший раз після появи ознак захворювання, а потім ще 2 рази з інтервалом у 8—10 днів. У період масового плодоношення доцільно зробити ще 1—2 підживлення. Приготовленого розчину вистачає на 50 $м^2$.

Як стверджують науковці, сечовина активізує процеси азотного обміну, омолоджує рослини, сприяє збільшенню їхньої продуктивності. Внесена через листя, вона не впливає на нагромадження в плодах нітратів. Мідь і марганець стримують розвиток захворювання, а бор сприяє кращому зав'язуванню плодів.

Коротка характеристика сортів

ДВ-27 (Дальневосточный-27). Давній далекосхідний сорт.Середньопізній, з довгим огудинням. Плоди за розміром середні, овально-циліндричні, масою 90—120 г, швидко жовтіють, тому їх потрібно регулярно збирати.

Каскад. Скоростиглий сорт. Починає плодоносити на 35—45-й день після появи сходів. Плоди веретеноподібні, довгі, поверхня слаборебриста, з рідко розміщеними невеликими горбочками, світло-зеленого кольору, масою 90—120 г, жовтіють нескоро.

Миг. Середньостиглий, з довгим періодом плодоношення. Огудиння довге, розгалуження середнє. Плоди продовгувато-циліндричні, довжиною 18—20 см, діаметром 3,5—5 см, масою до 150 г. Відносно довго зберігають товарний вигляд і зелений колір. Жовтіють дуже повільно.

Оник. Середньоранній сорт, частково гіноційний, тобто близько 50% рослин жіночого типу. Плоди довгі, 10—14 см, інтенсивно зелені, не жовтіючі.

Всі ці сорти приємні на смак, придатні для засолювання та консервування.

Деякі питання агротехніки

Усі вищезгадані сорти огірків я вирощую у відкритому грунті, проте їх з успіхом можна вирощувати і в закритому грунті. Висіваю у кінці першої декади травня, коли грунт добре прогріється. Якщо ж погода холодна, висіваю насіння у паперових горщиках у кімнаті, а коли потепліє, висаджую розсаду у відкритий грунт. Перед висіванням для знезараження насіння від внутрішньої інфекції прогріваю його протягом 5—7 днів на сонці, забираючи на ніч до хати. Завдяки тепловому ефекту, знезаражуючій і стимулюючій дії сонячних променів підвищуються схожість насіння та врожайність одержаних з нього рослин.

Краще місце на городі для вирощування огірків — низинні ділянки, рівні або з невеликим схилом на південь, захищені від холодних вітрів. Як захисні куліси для них можна використовувати посіви кукурудзи.

Догляд за огірками полягає в розпушуванні міжрядь, знищенні бур'янів, підживленні і поливах. Після появи сходів грунт розпушую,

Як врятувати огірки?

У «ДСГ» № 2 у рубриці «Служба взаємодопомоги» С. І. Дорош запитує, як врятувати огірки від раннього засихання.

На своєму городі я три роки підряд вирощую огірки Роднічок Використовую їх для засолювання.

Окремого саду в мене немає, на городі подекуди є плодові дерева. Кожне з них (горіх волоський, груша, яблуня, вишня, слива) я так обпиляла та обрізала, що вони ростуть високо, добре обігріваються сонцем, дають навколо себе негусту розсіяну тінь.

Під цими деревами навколо стовбура з боку сходу сонця висаджую 2—3 кущі огірків. Коли на пагонах з'являються вусики, біля кущів огірків забиваю кілки і від них натягую шпагат, спрямовуючи його вздовж стовбура дерева вгору. В міру росту пагонів я їх підв'язую і весь час спрямовую огудиння в крону дерева.

У такому положенні огудина займає мало місця, обігрівається непекучим ранковим сонцем, землю між кущами зручно підпушувати, поливати, а під час збирання врожаю огірочки добре видно. Десь в середині літа огудина починає сохнути, жовкнути. Пропадає нижня частина стебла. Але частина огудини, що ховається серед листя, зелена, має багато цвіту аж до середини вересня і в кроні ще й у цей час висять великі зелені огірки.

Внизу, від землі до початку крони, стебло здається сухим і мертвим, але всередині воно живе і по ньому йдуть поживні речовини до верхньої частини стебла.

Л. В. СЕРГІЄНКО
Полтавська обл., м. Пирятин

а коли з'являється перший справжній листочок, рослини проривалю на відстані 12—15 см, залишаючи їх 5—6 на 1 м².

Уперше підживлюю рослини після проривки, коли з'явиться перший справжній листочок, розчином пташиного досліду з розрахунку 1 відро на 18—20 рослин. Розчин вношу у борозенки завглибшки 3—4 см по обидва боки рядка на відстані 7—8 см від нього.

Вдруге підживлюю через 15—20 днів після першого таким самим розчином або мінеральними добривами (калійна сіль, суперфосфат). Для цього борозенки роблю посередині міжрядь на глибину 7—8 см. Після кожного підживлення грунт розпушую, а борозенки засипаю землею.

Якщо ж протягом вегетаційного періоду мало опадів, то щодня поливаю огірки прогрітою протягом дня на сонці водою, припиняючи поливи після утворення 4—5 справжніх листків, оскільки зайва волога в цей час затримує цвітіння й плодоношення. Поновлюю поливи огірків під час масового плодоношення.

Торік як у відкритому грунті, так і в теплицях огіркам великої шкоди завдав небезпечний шкідник гарбузових — баштанна попелиця. Невеликі сисні комахи мінливого забарвлення (личинки жовті або зелені) поселилися на нижньому боці листка і дуже виснажували рослини, живлячись їхнім соком. Листки скручувалися, в'янули й відмирали.

Для боротьби проти цих шкідників ще до цвітіння огірків я використовував обприскування рослин 0,2%-ним розчином 50%-ної емульсії карбофосу. Проте в період цвітіння та плодоношення, коли хімічні препарати не рекомендуються, користувався народними засобами захисту рослин: обробляв посіви огірків настоями картопляного бадилля та помідорного відвару, які виявилися дуже ефективними в боротьбі проти попелиці.

Щоб приготувати настій картопляного бадилля, брав 1,2 кг подрібненого свіжого бадилля картоплі (тільки не більше, бо інакше на листі будуть опіки), заливав його 10 л води і настоював протягом 2—3 год. Потім проціджував і обприскував посіви огірків. Після обробки цим настоєм попелиця гинула через 3—4 год.

Непоганий ефект у боротьбі з баштанною попелицею давав і помідорний відвар. Для його виготовлення використовують відходи, які одержують під час пасинкування помідорів, і бадилля, що відплодоносило. Бадилля з листям і відмитим від землі корінням та зеленими, непридатними плодами дрібно нарізають і заливають водою з розрахунку 400 г зеленої маси на 10 л води і протягом 30 хв кип'ятять на маленькому вогні.

Відвар проціджують і переливають у скляний посуд, який щільно закривають. Для знищення попелиць беруть 2 л відвару на 10 л води, додають 30 г мила для кращого прилипання до листків і обприскують рослини.

Настій картопляного бадилля та помідорний відвар можна застосовувати для знищення баштанної попелиці, павутинного кліща та листогризучих шкідників. Рослини бажано обробляти у вечірні години. На відміну від настою картопляного бадилля, який використовується тільки одразу після приготування, помідорний відвар не втрачає своїх властивостей протягом року, якщо його зберігають у закритому скляному посуді. Для приготування настою та відвару можна скористатися і сухим бадиллям картоплі та помідорів, тільки в такому разі на 10 л води потрібно брати 0,6—0,8 кг сухого картопляного або 1 кг помідорного бадилля.

П. М. ФІЛІПЧУК,
283523, Тернопільська обл.,
Заліщицький р-н,
с. Дорогичівка

Шкідники і хвороби

Травневий хрущ

В останні роки, в зв'язку із порушенням науково обгрунтованих сівозмін, збільшенням застосування хімічних препаратів на полях, у садах і навіть у лісосмугах та в лісах загинуло багато корисної ентомофауни, яка раніше стримувала розвиток шкідників. Через це у різних регіонах спостерігаються масові спалахи динаміки різних шкідників і, зокрема, травневих жуків. Нині в окремих їх осередках налічується 40—50 личинок на 1 м², тоді як поріг шкідливості — 0,5—1 екземпляр на 1 м².

Звичайно, боротьба з цим шкідником надзвичайно ускладнюється, і особливо на присадибних та дачних ділянках. Одержавши таку ділянку, потрібно насамперед зробити розкопки. З цією метою по діагоналі ділянки викопують 4 ямки розміром 50×50×50 см і з іншого боку також 4 ямки, так званим конвертом. Всіх наявних личинок травневих жуків складають в окремий посуд і підраховують. Чотири ямки розмірами 50×50×50 см — це 1 м². Таким чином, розкопано 2 м². Отже, загальну кількість личинок ділимо на 2 і визначаємо кількість личинок на 1 м². Якщо ця цифра не перевищує 0,5—1, то тут можна вирощувати ягідні культури, дерева тощо.

Коли ж личинок травневих хрущів більше, рекомендуємо такі заходи:

Зварити зерно кукурудзи, потім замочити його в 1%-ному розчині бензофосфату чи фозалону на 24 год і розкласти в шаховому порядку по всій ділянці приблизно 1 м × 1 м. Весь рік ділянку потрібно підтримувати у вільному від бур'янів стані. Затруєння повторюють через 10—15 днів. Потім знову проводять розкопки.

Якщо ділянка засаджена, та ще й багаторічними насадженнями, тим більше плодоносними, боротьбу з цими шкідниками можна проводити лише механічним способом. Це обережне розкопування пристовбурного кола, аж до скелетних коренів, і вибирання звідти шкідників, а також затруєння кіл вареною кукурудзою з отрутохімікатами біля кореневої шийки.

Що ж до суниці та інших культур, то тут краще рік-два зачекати із садінням, а вжити вищезгаданих заходів з отруєними приманками.

Затруювати всю площу, де посаджено суницю, картоплю та інші овочеві культури, категорично заборонено.

В. БАБЕНКО,
кандидат с.-г. наук,
заступник директора
Мліївського науково-дослідного
інституту садівництва
Лісостепу України
ім. Л. П. Симиренка

Служба взаємодопомоги

Ще раз про квасолю і жучків

Ось уже кілька років я зберігаю гречку, рис, горіхи, квасолю тощо у спеціально підготовлених мішечках, і в них не заводяться міль, жучки та ін. Для цього беру чисті мішечки і кип'ячу їх у розчині солі протягом 15 хв. Потім виймаю їх і, не викручуючи, розвішую та добре просушую. Прасувати мішечки не треба.

Н. Є. Василенко,
293100, Львівська обл., м. Золочів,
вул. Леніна, 5/6

Є у мене сорт квасолі, яка плететься, тичкова. Насіння біле з чорним або темно-коричневим денцем. Смачна, добре розварюється. На жаль, не знаю назви сорту. Може, хтось повідомить.

Ю. В. ГЕРАСИМОВ,
261000, Житомирська обл.,
Володарськ-Волинський р-н,
с. Турчинка, вул. Ареф'єва, 1

Проти колорадського жука, дротяника, фітофторозу

До редакції надійшло кілька листів, в яких повідомлялось, що по українському радіомовленню була передача, в якій йшлося про чудодійний препарат проти колорадського жука, запропонований В. Х. Оксаком. Разом з тим зазначалося, що винахідник нібито не розкриває склад цього розчину, поки не одержить авторське свідоцтво.

Не маючи адреси В. Х. Оксака, редакція звернулася до Українського науково-дослідного інституту картопляного господарства, працівники якого мають зв'язок з В. Х. Оксаком. Нижче друкуємо відповідь інституту:

«Дійсно, у 1989 році редакцією сільськогосподарських передач Українського радіо «Колос» була підготовлена та вийшла в ефір передача про В. Х. Оксака.

Для перевірки розчинів, запропонованих аматором, запросили наукових співробітників інституту. При зустрічі вдома у В. Х. Оксака дійшли згоди у 1990 році досконало вивчити ці розчини та дати остаточний висновок по них.

У зв'язку з цим поки що інформації про засіб боротьби з колорадським жуком, приготовлений В. Х. Оксаком, дати не можемо».

Разом з відповіддю надійшла стаття ст. наукового співробітника інституту М. Г. Бойка, яку пропонуємо вашій увазі.

На присадибних ділянках селян боротися з шкідниками та хворобами картоплі значно складніше, ніж на великих масивах колгоспів і радгоспів, бо тут її вирощують, як правило, беззмінно протягом багатьох років, що сприяє нагромадженню шкідливих комах та збудників хвороб. Найбільш небезпечні з них — колорадський жук, дротяники, фітофтороз.

Що ж робити, аби втрати були менші? Відомо усім, що від поганого насіння не можна чекати доброго покоління. З цього і слід виходити, готуючись до садіння.

За місяць до нього насіннєві бульби середньо- та пізньостиглих сортів починають прогрівати, а ранньостиглих — пророщувати. Перед цим перебрані бульби доцільно обробити поживними елементами (2 г мідного купоросу та 10 г перманганату калію або 2 г мідного купоросу та 10 г борної кислоти на 10 л води). На 100 кг бульб витрачають 2 л розчину. Через 2—3 тижні картоплю вдруге перебирають, видаляють пошкоджені і хворі бульби. Цей захід дає змогу знешкодити збудників грибкових, вірусних та бактеріальних захворювань.

Весною землю глибоко перекопують, колорадських жуків, дротяників, що трапляються, знищують. Для боротьби з дротяниками в цей час на городі (після перекопування, але до садіння) розкладають шматочки картоплі, буряків або моркви з вставленими у них паличками. Принаду заглиблюють у землю так, щоб на поверхні була помітна тільки паличка-маячок. Через 3—4 дні принади збирають, шкідників, що на них зібралися, знищують. У період вегетації добрі наслідки проти дротяників дає систематичне розпушування грунту у міжряддях, знищення бур'янів, особливо пирію.

Садити бульби слід в удобрений та підготовлений грунт в оптимально ранні строки (температура 8—10°C на глибині до 10 см), що сприяє одночасній появі сходів. А це важливо для наступного догляду.

У боротьбі з колорадським жуком дає ефект надраннє садіння картоплі на невеличких ділянках, які стають принадою для шкідників. В той час, коли ще немає сходів на основній площі, колорадський жук у пошуках поживи збирається на такій діляночці, де його збирають та знищують.

З цією ж метою на городі розкладають шматочки картоплі, двічі-тричі на день їх оглядають і знищують шкідників.

Доцільно також присипати рослини у період масових сходів на висоту до 10—15 см, завдяки чому гинуть кладки яєць, личинки, а також однорічні бур'яни. На невеликих ділянках після появи сходів через кожних 2—3 дні збирають і знищують жуків, кладки яєць та личинок.

Якщо профілактичні та агротехнічні заходи не дали ефекту, доводиться вдаватись до хімічних засобів. Помилка багатьох аматорів при застосуванні пестицидів — недотримання строків обприскування. Першу обробку слід проводити, коли на ранніх сходах картоплі заселено шкідниками, що перезимували, 5% рослин — по 2—3 жуки на кущі, а в суху жарку погоду — 1. У період масового відродження личинок — заселено 10% і більше рослин, по 10—20 личинок на кущ — обробку повторюють. Іноді, особливо у південних областях України, виникає потреба у додаткових обприскуваннях.

Для боротьби з колорадським жуком на присадибних ділянках рекомендуються такі препарати (у розрахунку на 10 л води): бензофосфат, 10%-ний концентрат емульсії (к. е.) або змочуваний порошок (з. п.), 60 г; колорцид (дібром), 10%-ний к. е., 80 мл; ровікурт, 25%-ний к. е., 10 мл; фоксим, 5%-ний к. е., 120 мл; кілзар (перметрин), 5%-ний к. е., 50 мл. З біологічних препаратів дозволено використовувати бітоксибацилін, 60 г. Ним обприскують картоплю проти личинок колорадського жука декілька разів з інтервалом 8—10 днів.

Для захисту картоплі від фітофторозу на присадибних ділянках застосовують такі фунгіциди: арцерид, 60%-ний з. п., 50 г; полікарбацин, 80%-ний з. п., 40 г; поліхом, 80%-ний з. п., 40 г; хлорокис міді, 90%-ний з. п., 40 г. При використанні ранцевих обприскувачів робочої рідини беруть 3—4 л на сотку. Необхідність боротьби з фітофторозом виникає найчастіше в період бутонізації — цвітіння. У вологі роки, які сприятливі для розвитку захворювання, картоплю обприскують додатково з інтервалом 7—10 днів. Остання обробка — не пізніш як за 20 днів до збирання врожаю.

Щоб зменшити зимуючий запас колорадського жука та запобігти ураженню бульб фітофторозом, за 6—8 днів до збирання врожаю скошують та видаляють з городу картоплиння.

М. Г. БОЙКО,
канд. біол. наук,
УНДІ картопляного господарства

Ходімте в сад

Земклуника садова

Сунично-полуничні гібриди (земклуника садова) — це нова рослина. Вивела її селекціонер Т. С. Кантор. У побуті часто великоплідну садову суницю називають полуницею, проте ця культура майже зовсім не поширена через низьку урожайність, дрібні ягоди. Для її запилення потрібні й рослини з чоловічими квітками, оскільки полуниця запилюється переважно комахами.

У 1984 р. я одержав 6 кущиків земклуники. Хоча я прихильник рядового способу вирощування суниць, однак у вирощуванні земклуники довелося відступити від цього правила, тому що видаляти вусики у земклуники довелось би майже через 5—10 днів, а це операція дуже трудомістка і для земклуники непотрібна. Земклуника зберігає високу продуктивність, незважаючи на те, що з одного куща дає 60—70 вусиків. Знаючи про цю її особливість, я посадив кущики рано навесні на відстані метра один від одного, однак у вересні у мене виріс суцільний «килим» шириною 1,5 м і довжиною майже 8 м.

Стопроцентному укоріненню вусиків сприяла ретельна підготовка місця посадки. Під кожну рослину я викопав ямки розміром 20×20 см на відстані 1 м, вніс туди 2—3 кг перегною, перемішав із землею, яку відкинув з ямки, добре полив її. Після того, як земля у ямці осіла, зрівняв її до рівня грядки.

Садив за основними правилами: не заглиблюючи сердечко і не допускаючи, щоб корінці після поливу виглядали вище рівня землі.

Після садіння маточних кущиків навкруги у радіусі 0,5 м вніс приблизно 15—16 кг перегною і одну склянку попелу на 1 м², перекопуючи добрива на глибину 20—25 см.

Приблизно через 3,5—4 тижні кущики почали утворювати вусики. На відміну від великоплідної суниці, у якої для одержання високоякісної розсади я прикріплюю перші вусики шпильками з алюмінієвого дроту, вусики земклуники пришпилювати не треба, вони самі дуже добре укорінюються.

Хоча маточні кущики утворили велику кількість сланких пагонів, у серпні того ж року вони зацвіли, але ягоди до приморозків не встигли дозріти. На другий рік земклуника рясно зацвіла. Квітконоси у сорту Пенелопа розміщені над листям, це характерна особливість земклуники.

Один квітконос має від 8 до 15 квітів. Найбільші ягоди важать до 20 г, а середні 7—12 г.

Цікавою особливістю земклуники є її порівняно висока стійкість до сірої гнилі. Ягоди майже не гниють, а перезрілі, яких не встигли зібрати, засихають на квітконосах.

Смак земклуники не схожий на смак великоплідних суниць, він солодший, з сильним ароматом, м'якуш має білий колір, у варенні ягоди майже не розварюються.

На другий рік великого врожаю я не одержав, а на третій з 1 м² зібрав приблизно 4 кг ягід. Навіть при вирощуванні земклуники у вигляді суцільного насадження у рослин зберігається стопроцентна здатність до зав'язування плодів.

Земклуника дещо уражується плямистістю, тому після збирання врожаю скошую листя серпом і зразу спалюю його. До осені листя повністю відновлюється, і земклуника добре перезимовує навіть без сніжного покриву.

Період плодоношення більшості сортів великоплідних суниць не перевищує одного місяця, компенсувати цей недолік дозволяють ремонтантні сорти. Вони бувають дрібноплідні і великоплідні, в свою чергу дрібноплідні й великоплідні сорти діляться на суниці з вусиками та без вусиків.

Я віддаю перевагу у вирощуванні дрібноплідних сортів безвусим різновидам. Вони повністю успадковують сортові ремонтантні особливості при розмноженні їх насінням, хоч на вирощування розсади затрачається значно більше часу, ніж на розмноження сортів з вусиками. Безвусі сорти не потребують видалення вусиків, всю енергію росту віддають на цвітіння й плодоношення, цвітуть і плодоносять з весни до пізньої осені.

Ягоди ремонтантних безвусих сортів у 1,5—2 рази більші, ніж у лісової суниці, а запах майже такий самий. Ягоди дрібноплідних ремонтантних суниць не уражуються сірою гниллю, схема посадки цілком залежить від сортових особливостей рослин, але краще садити розсаду ущільненим способом, при цьому ягоди одержують соковитішими, ніж широкорядним способом. Найскладнішими у догляді є ремонтантні великоплідні сорти суниць. Вони потребують ретельного догляду і високого рівня агротехніки, оскільки плодоносять майже безперервно протягом усього літа.

Приваблює ця культура і своєю декоративністю, адже вона плодоносить не тільки на основному кущі, а й на вусиках. Перерва у плодоношенні триває 2—3 тижні. Для розмноження суниць слід видаляти всі квітконоси, а для плодоношення — зайві вусики, якщо вони не потрібні для розмноження. Цим правилом користуються і для неремонтантних сортів суниць.

На кущах ремонтантних сортів залишають 3—5 вусиків для плодоношення, а якщо потрібно розмножити сорт, то значно більше. Вусики для розмноження беруть з одно-дворічних рослин. У деяких сортів (Гора Еверест, Рікса) 3—5 вусиків можна підняти на шпалеру, тоді вони живитимуться від маточного куща. Зрозуміло, що коли залишити вусики на землі, урожай буде ще більший, але шпалера займає менше місця і дуже декоративна. Ремонтантні великоплідні сорти дають значно менше вусиків, ніж неремонтантні, але я проти розмноження їх насінням, оскільки при цьому вони втрачають цінні сортові особливості.

Дуже велику увагу приділяю боротьбі з шкідниками й хворобами. Майже не застосовую хімічних препаратів, особливо для ремонтантних сортів.

Зразу після того, як розтане сніг, зрізую старе листя, не зачіпаючи ріжків, і поливаю кущі суниць слабким розчином марганцевокислого калію. Зрізане листя спалюю. Розпушую землю під кущами. У період бутонізації починаю підсипати під кущі тирсу.

Після того, як з'являться зелені ягоди, підсипаю під кущі попіл, це затримує появу сірої гнилі — найшкідливішої хвороби суниць. Мульчування землі під кущами дозволяє зберегти землю у вологому стані протягом усього вегетаційного періоду, ягоди при цьому не торкаються землі, завжди чисті. Мульча також затримує проростання бур'янів. Ніколи не зв'язую кущі: хоч це і дає змогу одержувати чисті ягоди, але кущі стискаються, погано провітрюються, а це сприяє розвитку хвороб і шкідників.

Проти гусені обприскую рослини настоями. Беру 400 г тютюну і в 10 л води настоюю протягом двох-трьох діб, потім додаю ще 10 л води і на кожні 10 л розчину — 40—50 г господарського мила. Можна також взяти 1 кг підв'яленого гіркого полину, прокип'ятити його 10—15 хв у двох-трьох літрах води, додати воду до 10 л і 40—50 г господарського мила. Дуже простий спосіб відлякування шкідників — садіння часнику й цибулі між рослинами суниць. Всю розсаду, яку я одержую з плодорозсадників і від аматорів-садівників, знезаражую проти суничного кліща у воді з температурою 45—46°С протягом 15 хв.

Якщо з'являються рослини з ознаками хвороб, то, незалежно від цінності сорту, хворі рослини викопую і спалюю, а місце, де вони росли, засипаю негашеним вапном. Великої шкоди суницям завдають слимаки. Дуже простим способом знищення шкідників є розкладання шматочків толю біля кущів суниць, під які вони ховаються вдень. Один раз на 2—3 дні я проходжу вздовж насадження, перевертаю толь і знищую слимаків.

Буду вдячний тим садівникам-аматорам, які напишуть мені і поділяться іншими нешкідливими способами боротьби проти шкідників і хвороб суниці.

В. І. ПАЛАМАР

м. Ровно-24
аб. ящик 81

Розсада суниці — з насіння

В. М. ГИБАЛО,
мол. наук. співроб. Мліївського науково-дослідного інституту садівництва Лісостепу УРСР ім. Л. П. Симиренка

Суницю, одну з найпоширеніших ягідних культур, звичайно розмножують вегетативно, за допомогою розсади, вирощеної на вусах материнських рослин. Хоча є й інші, менш поширені способи: поділ кущів; ріжками; насінням. Їх найчастіше використовують садівники-аматори, у розпорядженні яких іноді буває лише кілька рослин потрібного сорту.

Розмноження суниць насінням — спосіб трудомісткий, а більшість вирощених з насіння рослин досить часто за продуктивністю, смаковими якостями та іншими ознаками істотно відрізняються від батьківських форм. Тому ми рекомендуємо користуватися ним лише для розмноження ремонтантних сортів суниці.

Роботу починають з відбору насіння тієї рослини чи сорту, який зацікавив садівника-любителя. Краще брати ягоди першого збору, які і більші за розміром, і типові для даного сорту за формою, забарвленням.

Відібравши ягоди, гострим лезом зрізають з них поверхневий шар м'якоті з насінням, відмивають її та висушують насіння, розстеливши його в кімнаті на папері, кладуть у паперові пакети і зберігають в сухому, прохолодному приміщенні.

Найкраще сіяти навесні стратифікованим насінням. Тобто, насіння повинно пройти післязбиральне дозрівання, під час якого в ньому відбувається перехід від стану спокою до пробудження життєдіяльності.

Вийнявши насіння з пакетів, намочуємо його у баночці з водою кімнатної температури на 3—4 год, після чого, зливши воду через марлю або сито і підсушивши, протруюємо його протягом 20 хв у 1%-ному розчині марганцевокислого калію. Субстрат потрібно підготувати до настання морозів і помістити у підвальне приміщення. Найкраще використовувати чистий річковий грубозернистий пісок. Насіння після протруювання змішують з субстратом у співвідношенні 1:7 — 8.

Стратифікація триває 2—2,5 місяця. Насіння, змішане з субстратом і засипане в дерев'яний ящичок, розміщають у підвалі чи холодильнику. Догляд за насінням полягає у переміщуванні (можна раз на декаду), підтриманні оптимальної температури +3—4°С і вологості на рівні 50%.

Після стратифікації насіння висівають у ящики з спеціальною грунтовою сумішшю з дернової землі, піску, перегною, торфу у співвідношенні 1:1:1:1. Ящики можна взяти довільного розміру, але такі, щоб їх легко можна було переносити. Товщина шару грунтової суміші — 25—30 см. Після сівби насіння присипають шаром такої суміші завтовшки 1,5—2 мм. Ящики розміщують у теплиці або парниках. Можна обійтися і без них, обтягнувши щільно ящик з добре зволоженим грунтом, у який посіяно насіння, поліетиленовою плівкою. При температурі 16—20°С через 15—25 днів з'являються сходи, і тоді плівку знімають, щоб рослини не задихнулися. Схожість становить 80—90%. Сіянці у фазі двох-трьох справжніх листочків (приблизно через 1,5—2 місяці після висіву) пікірують у підготовлені гряди з легким поживним грунтом. Перед пікіровкою рослини загартовують.

Схема садіння 50—70×10—15 см. Якщо ви хочете розпікірувати рослини в другій половині травня, стратифікацію потрібно почати в січні.

Після висаджування в грунт рослини необхідно поливати, особливо в суху погоду, мульчувати його. Після поливу й мульчування міжряддя розпушують. Через тиждень після садіння рослини оправляють, звільняють сердечка, що заплили грунтом, засипають оголені корені рослин.

В разі появи бур'янів та ущільнення грунту, приблизно через 1,5—2 тижні після весняного чи ранньолітнього садіння грунт у рядах та міжряддях розпушують на глибину 3—4 см, щоб не пошкодити рослин.

За вегетаційний період проводять 5—6 розпушувань після сильних дощів (або поливів), при ущільненні грунту та появі бур'янів.

Чи можна виростити розсаду суниці з насіння без стратифікації?

Добрі результати дає осіння сівба сухого насіння в ящики. Після висіву ящики необхідно закопати в траншеї так, щоб поверхня була на рівні грунту, а коли настануть морози, накрити шаром сухої хвої до весни. Навесні, після звільнення від укриття, здійснюють відповідні роботи по догляду за рослинками.

В декого може виникнути запитання; а чи проросте насіння, якщо його посіяти влітку, щойно відібравши? В такому випадку воно починає проростати через 2—3 тижні і процес проростання розтягується більш як на місяць. Щоб прискорити його, сіють скарифікованим насінням. Скарифікація — штучне поверхневе ушкодження твердої оболонки повільно проростаючого насіння. Без цього заходу вирощувати розсаду при таких строках сівби можна лише в південних районах, де до настання холодів рослини можна розпікірувати і вони добре укоріняться на грядах.

Суниці — насінням

Після надрукування у 4 «ДСГ» замітки про вирощування розсадою картоплі її автор О. Є. Ковальчук одержала багато листів, на які вона не в змозі відповісти. Повідомляємо, що для розмноження вона може запропонувати картоплю таких сортів: Сорокаденка (дуже ранній), Синєглазка, Невський (ранній), Гатчинський (пізній). Найкращий спосіб розмноження — ростками.

Найбільше листів надійшло з проханням розповісти про розмноження ремонтантної суниці насінням. Сьогодні ми знову надаємо слово О. Є. Ковальчук. На її прохання гонорар за цю публікацію буде відправлено у Дитячий фонд імені Леніна. Гроші, виручені від продажу насіння, автор теж перекаже у цей фонд.

Насіння із суниць одержати не важко, шкода тільки, що для цього доводиться витрачати багато смачних ягід, які корисно їсти свіжими. Суниця повинна бути стигла і насінинки я збираю тільки з нижньої частинки ягоди. Розмножую суницю насінням через кожних чотири роки. Перші два роки урожайність найкраща, а потім дещо знижується.

Чудова ця суниця тим, що вона безвуса, тому догляд за нею не складний. Плодоносить майже цілий рік. У жовтні можна декілька кущів пересадити в горщики, перенести в кімнату і на Новий рік порадувати дітей пахучою ягодою.

Висіваю насіння в лютому у горщик, який заповнюю крупнозернистим піском, деревним вугіллям і пухким грунтом. Зверху посипаю піском, щоб було видно насінинки, які висіваються, і поливаю. Насіння притискую до землі і знову ледь притрушую піском. Зверху горщик накриваю склом і ставлю в тепле темне місце. Через два тижні з'являються перші рослинки. Скло не знімаю, а горщик переношу до світла. Ніякого додаткового освітлення не роблю, тільки поливаю, а якщо рослинки витягуються, підсипаю землею.

Через два тижні скло знімаю і більші рослинки пікірую у більші горщики, а менші ще підростають. Ранньою весною висаджую у відкритий грунт на постійне місце. Кожну рослинку накриваю скляною банкою. Це захищає її від раптового пересихання і вітрів, вона краще росте. Плодоношення починається в липні-серпні. Висаджую рядками. Відстань між рядками 50 см, у рядках між рослинами — 30—40 см.

Підготовляючи грунт, особливу увагу звертаю на знищення багаторічних бур'янів. Під час перекопування грунту вношу органічні добрива. Можна ще вкрити всю ділянку, відведену під суницю, чорною плівкою, вирізавши дірки

Шкідники і хвороби

У літньому саду

Наприкінці цвітіння на периферійних гілках крони розвішують пастки з феромоном для виловлювання самців яблуневої плодожерки (в середньому по одній на 400 м² площі), знімають гнізда з гусеницями яблуневої молі та кільчастого шовкопряда, струшують пошкоджену зав'язь.

Яблуні й груші в цей час обробляють проти парші, плодової гнилі та інших хвороб 1%-ною бордоською сумішшю (100 г мідного купоросу і 100—120 г вапна; тут і далі розрахунки за препаратом на 10 л води) або її замінником.

Обприскуючи такі сорти яблуні, які вражаються борошнистою росою, додають колоїдну сірку (100 г). Дерева, заселені комоподібною щитівкою, через 5 днів після цвітіння обробляють карбофосом (90 г), попередньо обчистивши штамб. Коли стає тепло, проти яблуневої молі, золотогуза, білана жилкуватого, шовкопрядів слід застосовувати біопрепарати: лепідоцид (15 г) чи ентобактерин, дендробацилін (50 г) з додаванням фунгіцидів проти парші й борошнистої роси.

Через 10 днів після цвітіння зерняткові обприскують однопроцентною нейтральною бордоською рідиною, додаючи колоїдну сірку для тих сортів, які вражаються борошнистою росою. Водночас на штамби накладають ловильні пояси для відлову плодожерки, які оглядають через 7—10 днів. Надалі, аж до осені, необхідно щодня збирати падалицю.

Обробіток яблунь і груш карбофосом (90 г) чи ровікуртом (10—50 г) повторюють через 16 днів, додаючи полікарбацин (40 г) або хлорокис міді (30 г) проти парші й колоїдну сірку (100 г) проти борошнистої роси. У червні-липні доцільне обприскування бензофосфатом (60 г) або 2,5%-ною емульсією препаратів № 30, 30С та 30а (250 г) там, де є каліфорнійська щитівка.

На початку відродження гусені другого покоління груші і яблуні осінніх та зимових сортів обробляють ровікуртом (10—50 г) і полікарбацином (40 г), а ще через 16 днів — карбофосом з додаванням колоїдної сірки (100 г) на тих сортах, що вражаються борошнистою росою.

Черешні й вишні обробляють 1%-ною нейтральною або слаболужною бордоською сумішшю, повторюють цей захід через 10 днів. Через такий самий строк вирізають в'янучі пагони, а на початку масового цвітіння білої акації сорти середніх і пізніх строків дозрівання обприскують хлорокисом міді (30 г), додаючи ровікурт (10 г) проти вишневої мухи. Якщо багато вишневого трача, як це спостерігалося останніми роками, слід вдатися до обробки дерев карбофосом (60 г) з додаванням хлорокису міді (30 г) проти кокомікозу.

Абрикоси і персики проти листокруток обприскують бензофосфатом (40 г). Цей препарат упродовж літа застосовують і проти попелиць, але не пізніше як за 30 днів до збирання врожаю.

Уражені махровістю **кущі смородини** вибраковують, зразу після цвітіння обприскують карбофосом (75 г) або ровікуртом (10 г). Для попередження пошкодження антракнозом і септоріозом двічі обробляють (з інтервалом у 15 днів) 1%-ною бордоською рідиною чи хлорокисом міді (30 г) після цвітіння й одразу після збирання врожаю. Так само проти борошнистої роси обприскують кальцинованою содою з милом (50+50 г), настоєм коров'яку, втричі розведеним водою зразу після цвітіння і далі з інтервалом у 8—10 днів, мідно-мильним препаратом (10+100 г), але не пізніше як за 20 днів до збирання врожаю, після якого ягоди ще двічі обробляють названими препаратами.

У малиннику в другій половині травня і в червні вирізають і спалюють хворобливо потовщені й прив'ялені пагони, а після збирання врожаю всі відплодоношені, обробивши насадження 1%-ною бордоською рідиною.

Суниці 2—3 рази після збирання врожаю з інтервалом у 14 днів обприскують 1%-ною бордоською сумішшю, додаючи колоїдну сірку (100 г). Зразу після збирання і ще через 15 днів насадження обприскують колоїдною сіркою (100 г) проти суничного кліща.

Слизняків збирають, а ділянку обпилюють суперфосфатом, вапном або його сумішшю з тютюновим пилом у співвідношенні 1:1. На квадратний метр витрачають 25 г вапна або 30—40 г суперфосфату.

Ю. П. ЯНОВСЬКИЙ,
зав. відділом захисту рослин Мліївського науково-дослідного інституту садівництва Лісостепу УРСР ім. Л. П. Симиренка

для куща. Під плівкою довше затримується волога, не ростуть бур'яни.

Догляд за суницею такий: своєчасна боротьба з бур'янами, систематичне розпушування грунту, забезпечення рослин вологою і дво-триразове підживлення.

Ягоди суниці — відмінний харчовий продукт. Їх їдять свіжими, готують варення, джеми. У народній фітотерапії суницю вважають лікарською рослиною. Вона регулює обмін речовин, виявляє антисклеротичну дію. Свіжі ягоди корисні тим, у кого виразка шлунка. Настій з листя п'ють при запаленні жовчного міхура, нирок, цукровому діабеті. Для приготування настою зрізають рослину в період цвітіння. Ягоди цінять як профілактичний засіб проти утворення каменів у печінці й нирках. Щоправда, лікарська дія садової суниці трохи слабіша, ніж лісової, але ми на власному прикладі переконалися, що вона також дуже корисна для здоров'я. Лісові ягоди можна споживати тільки 2—3 тижні, а садову суницю — 4—5 місяців.

Рослини проти хвороб суниці

Хімічні засоби боротьби з шкідниками й хворобами суниці найбільш ефективні, але існує народний досвід використання рослинних засобів, ефективність яких зумовлена наявністю в деяких рослинах отруйних речовин: глюкозидів, сапонінів, алкалоїдів тощо. Ці речовини діють так само, як і отрутохімікати, однак вони менш стійкі у навколишньому середовищі і, як правило, не дають токсичних залишків.

Проти довгоносика та сірої гнилі суниці в рядки висаджують цибулю через 30—35 см або часник через 20—25 см.

З борошнистою росою суниці борються, обприскуючи рослини настоєм коров'яку або перепрілого сіна в початковій фазі пошкодження рослин. Розчин готують так: до 1 кг коров'яку або перепрілого сіна доливають 3 л води, настоюють 5 год і відцідженим розчином обприскують рослини. Кращі результати одержують, коли настоювання триває три дні, але в такому випадку до 1 частини розчину додають 3 частини води. Обприскування краще проводити у вечірні години з інтервалом у 7 днів, починаючи з середини травня.

Проти сірої гнилі суниці застосовують обприскування під час відростання суниці та появи бутонів настоєм гірчиці: 100 г сухої гірчиці заливають 10 л гарячої води і настоюють дві доби, доливають води (1:1), і розчин готовий. Використовують також обпилення золою деревного вугілля з розрахунку 70 г/м².

Можна застосовувати і часник. Його розтирають, кладуть у скляну банку, доливають водою у співвідношенні 1:1, щільно закривають і настоюють 10 діб. Готують розчин для обприскування: на 1 відро води (10 л) дають 25 мл настою. Проти суничного довгоносика нарізають 100 г свіжого, або 50 г сухого червоного стручкового перцю, заливають 1 л води і кип'ятять одну годину, потім настоюють дві доби.

Шкідники і хвороби

Суничний кліщ

Суничний кліщ *Пошкоджена рослина*

Листки на суницях зморщені, щільні. У зморшках молодих листочків у десятикратну лупу видно прозорих невеликих кліщів — це суничний кліщ. Пошкоджує тільки суниці. Дорослий кліщ має довжину 0,2—0,25 мм. Зимують запліднені самки під прилистками, біля основи листкових черешків. Навесні вони відкладають яйця на молоді листки. Личинки, що виходять з яєць, висмоктують сік з листків, внаслідок чого вони зморщуються, жовтіють і відмирають. В умовах Української РСР дає чотири покоління.

Заходи боротьби. Відразу після збирання врожаю кущі суниці треба зрізати гострими сапками на глибину 1 см від поверхні грунту. Зрізані листки збирають і спалюють. Знезаразити розсаду, опустивши на 15 хв у воду, нагріту до 46—47°С. При цьому надземна частина розсади має бути у воді, а корені — над водою. У той же день, коли проводили знезараження, розсаду треба висадити в грунт.

Обприскують суниці 1%-ною колоїдною сіркою після збирання врожаю і ще раз через 25 днів після попереднього.

Звичайний павутинний кліщ

Павутинний кліщ *Пошкоджена рослина*

Пошкоджує чорну смородину, порічки, агрус, малину, суницю, висмоктуючи соки з листків, що спричиняє передчасне їх опадання.

Дорослі кліщі зеленувато-жовтого кольору (0,3—0,5 мм). Зимують вони під сухим опалим листям ягідних культур, рослинними рештками і грудочками грунту. Появляються у травні і шкодять до вересня, даючи за літо кілька поколінь.

Бур'яни є місцем розмноження і зимівлі кліща. Поселяючись на нижній стороні листя, кліщ висмоктує сік, від чого на верхній стороні листя появляються світлі крапки; пізніше вони зливаються, листя стає жовтим, передчасно засихає і опадає, що негативно впливає на врожай і зимостійкість рослин.

Заходи боротьби. Грунт під кущами перекопують з метою знищення кліщів. Виполюють бур'яни, тому що влітку їх заселяють кліщі. Кущі обприскують відварами цибулі, часнику, хрону, тютюну з милом, соснової хвої. При значному розвитку кліщів кущі обробляють сульфарідом (50—100 г на 10 л води) весною у час розпускання бруньок, перед і після цвітіння, після збору врожаю. При цьому ретельно покривають розчином нижню сторону листків.

Після розтирання перцю настій віджимають і проціджують. Ранньою весною до початку відростання суниці розбавленим настоєм (500 мл на 10 л води + 40 г мила господарського) обприскують плантацію, влітку — розчином з розрахунку 50 мл настою на 10 л води. Обприскування розчином марганцевокислого калію (5 г на 10 л) сприяє відлякуванню довгоносика від плантації суниць.

Проти суничного кліща застосовують настій цибулиння. Одне відро лушпайок цибулі заливають двома відрами гарячої води і дають настоятися 2 доби. Після проціджування настій розводять водою 1:2 і обприскують рослини.

Проти слимаків користуються відваром черемхи. Гілочки з листками подрібнюють (на 1 відро води 300 г), відварюють, проціджують і після охолодження обприскують плантацію.

Застосування рослинних препаратів більш трудомістке й копітке, однак запобігає забрудненню навколишнього середовища. Ці препарати екологічно безпечні.

В. Г. ЛИСАНЮК,
канд. с.-г наук

У травні каштан зацвітає

Коли каштан викидає свої розкішні свічки білих з червоними плямами квітів, над Україною кожної весни знову й знову лине славнозвісна й улюблена пісня «Каштани Києва». Хоч столиця нашої республіки викарбувала на своєму гербі саме листок каштана, та це дерево — не абориген України. У дикому вигляді воно поширене у гірських лісах з вологим приморським кліматом. Наприклад, на південному схилі головного Кавказького хребта, піднімаючись до 1500 метрів над рівнем моря, ростуть великі каштанові масиви.

Українські чорноземи степової і лісостепової зони гостинно прийняли цього південного переселенця. Він швидко пристосувався, надійно заселив вулиці і парки, прикрашаючи наші міста і села. Каштан не тільки милує наш зір, рятує від літньої спеки, але й лікує. Причому, з лікувальною метою використовують квітки, кору молодих гілок, шкіру насіння й самі насінини. У «Довіднику з фітотерапії», який випустило видавництво «Здоров'я», наводяться дані про те, що квіти, насіння, листя і кора каштана містять понад два десятки речовин, які мають різні фармакологічні властивості і застосовуються в медицині. Дія їх — протизапальна, протисудорожна, знеболююча, антикоагулююча.

Квіти і листя заготовляють у травні, плоди — восени, збираючи їх під деревами. Сушать під навісами, на горищах з доброю вентиляцією. Насіння і листя каштана — сировина для приготування препаратів, які можна купити в аптеках (екскузан, асфлазид тощо). У народній медицині, як свідчить той же «Довідник з фітотерапії», свіжий сік з квіток каштана вживають при геморої, варикозному розширенні вен, тромбофлебіті, атеросклерозі — 25—30 крапель на 1 столову ложку 1 раз на день. Якщо варикозне розширення вен не задавнене, то внаслідок тривалого вживання соку квіток каштана біль і вузли поступово зникають. Настій кори каштана використовують при тривалій діареї, а також при малярії.

Хворі на геморой страждають інколи від кровотечі. В цьому разі застосовують напари суміші квіток каштана (20 г), квіток арніки гірської (10 г), квіток горобини звичайної (20 г). Для цього беруть столову ложку збору на склянку окропу, напарюють протягом півгодини і п'ють по склянці 2 рази на день.

Вживають також кору молодих гілок для сидячих ванн при геморої. Для цього 50 г кори прокип'ячують протягом 15 хв в 1 л води, настоюють протягом 8 год, проціджують і протягом 15 хв приймають сидячі ванни.

Спиртовою настійкою шкірки стиглих насінин каштана кінського (40 г шкірки на 1 л спирту) розтирають болісні місця при ревматоїдному артриті.

Наукова медицина, вивчаючи вплив препаратів з каштана, виявила, що частина складових речовин благотворно діє на стінки кровоносних судин, тонізує стінки вен, підвищує їх опірність, зменшує набряклість запального та алергічного характеру, а також виявляє фармакологічний вплив на організм, змінюючи хімічний склад крові і насамперед обмін холестерину.

В. ГАПОНЕНКО,
лікар

На нашій обкладинці

У природі й на городі

Юка

Відпочиваючи в Сухумі, я побачив для себе незвичайну рослину. Високі білі квітки з дзвіночками досягали більше метра висоти. Ця рослина зразу ж полонила мене. Пізніше я дізнався, що це — Юка з сімейства амарилісових, батьківщина якої є Північна і Центральна Америка. Це — вічнозелена деревовидна рослина з витягнутим мечоподібним листям.

На Чорноморському побережжі Кавказу юка росте у відкритому грунті. А як поведе вона на Дніпропетровщині? У знайомих людей дістав невеличкий відросток (від коріння рослина пускає пагони, які і дають потомство для розмноження). Навесні посадив на грядку, за весну і літо юка виросла, але не зацвітла. Так вона і лишилася в грунті зимувати, правда, я забув її прикрити. Взимку на білому снігу зеленів кущ юки. Коли були сильні морози (понад 20°), листки рослини міняли колір, темніли, але стояли пружні.

Наперекір усім знегодам навесні юка зацвіла. Після цвітіння квітконос відмер, і рослина натомість дала 4 пагони. Ці молоденькі пагони я вирішив на зиму утеплити. Поставив ящик і засипав його торфом, тільки краєчки листочків виглядали з-під укриття. Цього року зима була теплою. По весні відкрив рослину, але вона пожовтіла, стала кволою. І тепер доведеться чекати ще рік, поки відійде і знову порадує своїм буйним квітом. Надалі зимуватиме у мене без утеплення.

В. УДОД,
квітникар-аматор,
м. Новомосковськ

Стелися, хрещатий барвінку

Однією з найважливіших проблем сьогодення, над розв'язанням якої працюють науковці багатьох науково-дослідних установ і кафедр медичних та фармацевтичних інститутів, є відшукання нових ефективних методів і засобів для лікування серцево-судинних захворювань.

У пошуках природних засобів, які виявляють дію на серцевий м'яз та на судини, було обстежено рослини з тих родин, окремі представники яких давним-давно здобули славу надійних цілющих засобів при захворюваннях серцево-судинної системи. Поруч з іншими була обстежена з цього погляду й родина барвінкових. Більшість представників цієї родини поширені в тропіках.

З представників родини барвінкових у складі вітчизняної флори увагу дослідників привернув рід барвінок. Ще 1934 р. А. П. Орєхов із співробітниками виділив з барвінка опушеного алкалоїди винін та пубесцин. Перший з них здатний дуже знижувати кров'яний тиск. Подібні алкалоїди були виявлені пізніше і в барвінку малому. Саме про нього й маємо намір розповісти в цій оповідці.

Барвінок малий багато хто знає, бо ж нерідко він є звичайним у квітнику. Частіше ж бачимо його на кладовищах, де його як символ вічної пам'яті висаджують з давніх-давен. Цей дрібний вічнозелений сланкий чагарничок з цупким зеленим листям можна також бачити в грабових і дубово-грабових лісах Лісостепу, Західного Полісся, Розточчя-Опілля й Карпат. А розводять його значно ширше, майже скрізь на Україні.

Квітневої пори на коротких прямостоячих гонах розкриваються ніжні, кольору небесної блакиті, п'ятипелюсткові квіти барвінку. От у цей час і заготовляють траву його.

Відомі деякі відмінності у назві цієї рослини: барвін, барвін-зілля, барвінець, барвінок хрещатий, могильниця.

Застосування в медицині барвінок знайшов ще в сиву давнину і відомий був уже античним лікарям — Плінію Старшому та Діоскориду. Особливу популярність барвінок малий здобув наприкінці XVIII сторіччя. Жан-Жак Руссо згадав цю рослину в своєму автобіографічному творі «Сповідь», яким свого часу захоплювалася європейська публіка. Читачі й шанувальники Руссо хотіли милуватися улюбленою квіткою письменника-філософа і кинулися в довколишні ліси та недалекі гори у пошуках вічнозеленого барвінку. Шануючи мислителя, народ шанував і його улюблену квітку. Після смерті Руссо на його батьківщині, на мальовничому острові в Женеві, було споруджено пам'ятник серед озера, а підніжжя його прикрасили барвінком.

Через нев'янучу зелень і виняткову живучість у середні віки барвінкові приписували чудодійну силу й вважали його символом вічності та постійності. Гадали, що він оберігає від влади диявола і всякої нечисті та від лихих витівок відьми. А через те барвінок вішали над дверима оселі й ніколи не викидали на смітник, а тільки у воду, щоб «він не загинув від спраги».

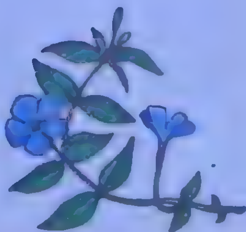
Неабияке місце посідає барвінок у віруваннях слов'янських народів, зокрема Київської Русі. Від тих часів він міцно увійшов у побут українського народу, став невід'ємним елементом у весільних обрядах; його оспівано в численних піснях. Причому тут віддавалася шана не тільки його декоративним, а й цілющим властивостям, що на той час почасти вже були відомі.

Як уже згадувалося, основною і найціннішою властивістю барвінку малого є його здатність знижувати кров'яний тиск. Тому й доречно застосування його при гіпертонічній хворобі.

Лікарська сировина барвінку (трава) — це зрізані молоді пагони з квітками. Зрізують їх на початку цвітіння (у квітні). Відривати верхівки стебел вкрай не бажано, щоб не завдати шкоди всій рослині. Сушити, як і більшість цілющих трав, краще у затінку.

Для задоволення власних потреб доцільно розводити барвінок біля житла. А це можливе не тільки в сільській місцевості, а й навіть у містах, де цією декоративною рослиною не без художньої користі можна декорувати вільні ділянки грунту у дворах та скверах. Тим паче, що барвінок легко розмножити укоріненими пагонами, які, як і в суниці, нагадують вуса і укорінюються на вузлах. Їх відокремлюють і розсаджують рано навесні.

Г. К. СМИК,
канд. біол. наук

Словничок садівника

Помологія — наука про сорти плодових і ягідних культур. Вивчаючи всебічно властивості сортів, вона має на меті добір найкращих для конкретних природно-виробничих умов, поліпшення сортового складу існуючих садів та закладання нових насаджень районованими сортами, а тому й найбільш раціональними для даної зони району.

Як самостійна галузь сільськогосподарської науки, помологія бере свій початок з кінця XVIII — початку XIX століття. Її основоположником вважають видатного російського вченого-агронома А. Т. Болотова, який вперше в історії написав капітальну працю про сорти плодових культур.

Великий вклад у плодове сортознавство внесли вітчизняні вчені І. В. Мічурін, М. В. Ритов, В. В. Пашкевич, А. П. Симиренко. На відміну від помологів західних країн, вони в основу вивчення сортів поклали не тільки морфологію плодів, дерева, а всебічне ставлення сортів до природно-кліматичних та грунтових умов, вивчення їх біологічних та господарських властивостей.

Одним з найповніших видань плодово-ягідного сортознавства є тритомна «Помологія» Льва Платоновича Симиренка: в ній описано більше двох тисяч сортів плодових і ягідних культур.

Прутик плодовий — тоненька гілочка довжиною 15—30 см, що утворюється переважно із ростових пагонів, які закінчуються плодовою брунькою.

Регулярний стиль — один із варіантів розміщення комплектів саду. В практиці садівництва є багато способів розміщення дерев, кущів, доріжок, клумб, газонів, водоймищ, гірок та інших фрагментів, що і визначає стиль саду. Розглядають кілька стилів: регулярний (французький, англійський, грецький, римський тощо), ландшафтний та інші. Сад регулярного стилю закладають з обов'язковим дотриманням симетрії, однакових відстаней між рослинами кожної породи, строгих геометричних форм розміщення дерев, кущів, прямолінійності рядів, садових доріжок. Регулярний стиль саду — майже всі сьогоднішні присадибні і колективні сади сплановані саме так — ще називають геометричним. На відміну від садів регулярного стилю, існують так звані ландшафтні. В них замість чіткої симетрії прямих доріжок ми бачимо природні потічки, озерця, обсаджені, як і в природних умовах, звивисті доріжки, розташовані так, щоб з них відкривались красиві ландшафти, природні картини. В ландшафтному стилі побудовано чимало парків, скверів, зон відпочинку.

ВОГНИЩЕ, КАМІН, ГРИЛЬ

Обладнання місця для вогнища. Часто зрізані сухі гілки, папір та інші відходи спалюють у будь-якому місці, але це завдає природі шкоди, бо місця, на яких розводять вогнища, випалюються і на цьому грунті довгий час нічого не росте.

Для вогнища слід обладнати постійне місце, дно якого бетонують або вимощують камінням і заливають будівельним розчином (рис. 1).

Ще краще влаштувати місце для вогнища на піднятому над грунтом металевому піддоні (рис. 2).

Місце відпочинку і вогнище, як правило, розміщують у саду поруч.

Рис. 2. 1 — цегла; 2 — розчин з наповнювачем із цегли; 3 — бутобетон.

Рис. 3. Зовнішній пристрінний камін: 1 — звід пірамідальний; 2 — димар трикутний; 3 — стіна; 4 — вогнище.

Рис. 4. Камін округлої форми в плані із заглибленням для вогнища: 1 — частокіл, що утворює вітрозахисну стіну; 2 — тринога кріплення зводу; 3 — конусний комин з димарем; 4 — дренажна труба; 5 — скоби із дроту діаметром 5—6 мм.

Рис. 1

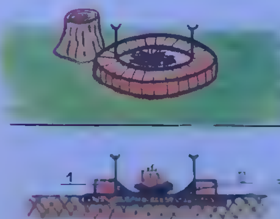

Рис 2

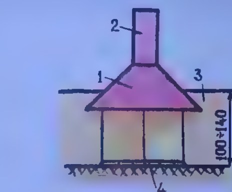

Рис 3

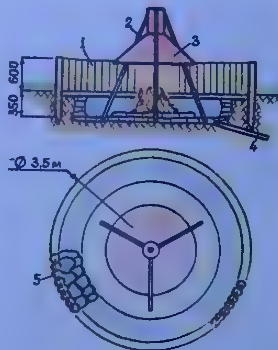
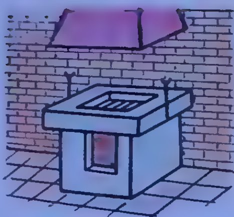

Рис 4

Рис. 5. Тристінний камін-гриль: 1 — камін; 2 — столик; 3 — відкос; 4 — топка; 5 — решітка; 6 — стояк каміна; 7 — димар.

Рис. 6. Гриль округлої форми: 1 — топка в розрізі; 1 — цегла; 2 — решітка верхня; 3 — колосникова решітка; 4 — кутик 50×50 мм; 5 — бетонна основа (фундамент); Б — будова верхньої решітки; В — будова колосникової решітки.

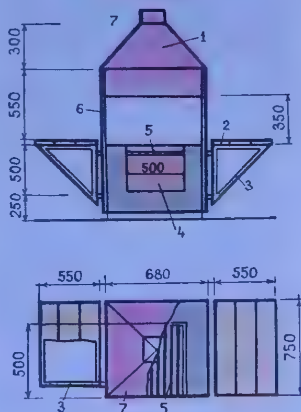
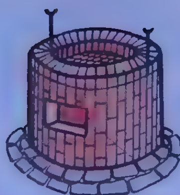

Рис. 5

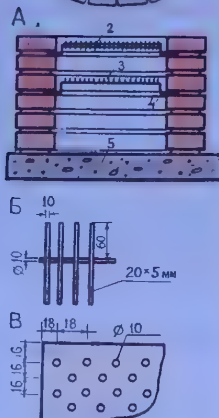

Рис 6

ДВОРОВІ КАМІНИ

Найпростіший камін — це ніша в цегляному паркані висотою 100—140 см напівкруглої, квадратної, трикутної або іншої форми, складена із каміння або цегли. Вогонь у такому каміні горить рівно навіть у дуже вітряну погоду, а якщо є камин з димарем, поліпшуються тяга і теплообмін.

Камін циліндричної форми з конусним комином і димарем на тринозі показаний на рис. 4. Для його спорудження викопують яму круглої форми глибиною 40 см і діаметром 230 см. Дно, стіни і краї вимощують камінням або цеглою на ребро. Всередині роблять круглу нішу діаметром 80 см. Над нею на металевій тринозі (можна із труб) роблять із листового заліза конусний комин з димарем.

Камін загороджують парканом висотою 60 см. Кілки забивають у грунт, а зверху закріплюють скобами із дроту діаметром 5—6 мм. У районах, де часто ідуть дощі, яму каміна слід обладнати дренажною трубою.

ГРИЛЬ

Для приготування страв «з димком» найбільш підійде особливий вид каміна — гриль. Будовою він дещо відрізняється від звичайного каміна. Гриль має відкриту топку з решіткою, а також обладнання для шампурів.

Тристінний монолітний гриль з бетону обладнаний комином із жерсті. Його будують біля цегляного паркана або стіни будинку чи госпблока.

А відкритий гриль округлої форми із цегли (можна використати і залізобетонне кільце) зручний тим, що його можна розмістити в будь-якому місці зони відпочинку.

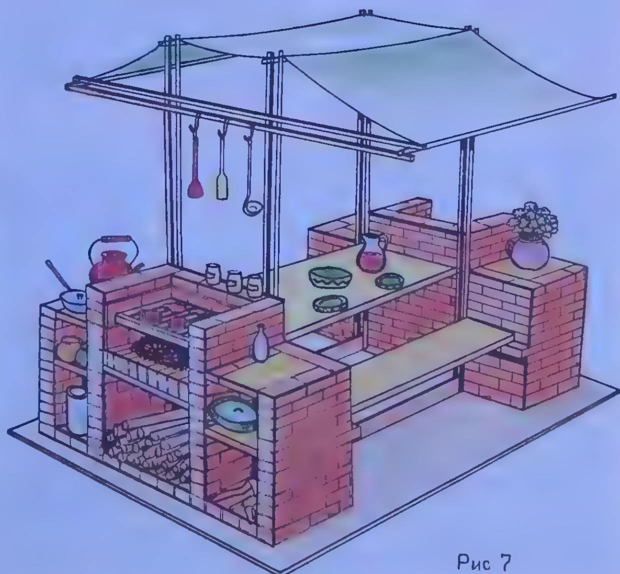
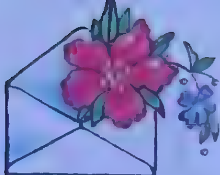

Рис 7

Рис. 7. Добре обладнаний камін-гриль. У стіні зроблені полички для збереження всього необхідного для приготування їжі й сервіровку столу. Над столом зроблений тент, який захищає від сонця.

Читачі радяться, пропонують, запитують

Невже немає виходу?

У минулі роки деякі станції садівництва, плодорозсадники, хоч і неохоче, але все ж висилали живці для щеплення дерев Цього ж і, мабуть, наступного року відусюди буде відповідь одна· «Накладено карантин — висилати заборонено».

Виходить, що через карантин викреслюються з життя роки, а якщо, як не раз бувало в минулому, цей карантин нічого не дасть, то садівники-аматори десятками років чекатимуть обіцяного

Невже в наш час наука нічого не може вдіяти, знайти ефективний спосіб знешкодження живців від різних хвороб? Хотілося б, щоб спеціалісти Укрплодорозсадника дали конкретну відповідь на сторінках нашого журналу.

Я. Т. КРАМАР,
292360, Львівська обл., м. Рава-Руська, вул. Тернопільська, 10/2

Невже це нікому не потрібно?

Усе життя у мене серце обливалося кров'ю, коли бачила закинуту, забур'янену землю. І ось, нарешті, придбала шматок такої землі, окультурила її, виростила багатий урожай овочів, у тому числі 300 кг часнику Овочі консервувала, роздавала родичам, знайомим, підгодовувала сусідську корову, часник посадила І що мене, міського жителя, вразило: виявляється, усе це нікому не потрібно Колгоспи, агропром, споживкооперація і пальцем не поворухнули, щоб закупити у населення вирощену ним продукцію Ніби у нас крамниці переповнені овочами! Хто може відповісти на запитання: чому повинні гнити і пропадати цінні, чисті продукти, коли в містах за ними довжелезні черги? Адже хтось повинен за це відповідати! Агропром, Укоопспілка? І кому я зможу здати цього року врожай часнику, який буде вп'ятеро більший за минулорічний? Наполягаю, щоб ті, хто відповідає за вирішення продовольчої проблеми, дали конкретну відповідь через журнал. Мабуть, це цікавить багатьох читачів — і тих, хто виробляє овочі і фрукти, і тих, хто їх споживає.

В. І. СЕМЕНЮК

Товариство любителів помідорів?

Я дуже люблю вирощувати помідори Це велика радість бачити, як на грядках чи в теплиці червоніють плоди. Зараз створюються різні товариства, от я і подумав чи не створити й нам, любителям помідорів, своє товариство. Воно допоможе нам обмінюватись досвідом, насінням тощо. А назвати його можна, як у дитячій казці: «Синьйор Помідор» Хто відгукнеться на мою пропозицію, нехай надішле мені листа на домашню адресу

Г. С. МУДРИЙ,
282000, м. Тернопіль, вул. Максименка, 4

Не турбуйтесь, усіх забезпечу

Після того, як у «ДСГ» № 7 була надрукована моя замітка «Лісова знахідка», до мене надійшли десятки листів. Усім я відповісти не міг, тому дехто пише повторно. Отож хочу повідомити тих, хто зацікавився «лісовою знахідкою», що відростки я надішлю в порядку черги скільки зможу нині, а решту пізніше. Живцями забезпечу всіх, хто до мене звернувся. Нехай садять на радість людям.

В. Г. ПАНЧУК,
м. Хмельницький

Хімікати в балонах

У «ДСГ» друкуються поради про боротьбу з колорадським жуком, іншими шкідниками Але як ними скористатися? Я гадаю, що усі садівники та городники сказали б велике спасибі нашій промисловості, якби вона випускала хімікати в балонах (як проти тарганів та ін). Причому балони повинні бути невеликі, у розрахунку на одну-дві сотки

В. П. ВОЛКОВ,
317900, Кіровоградська обл., м Олександрія, пр Леніна, 98, кв. 10

Знову про насіння

Добре, що в журналі друкуються матеріали про нові сорти, рідкісні рослини виступають науковці з інститутів. Але напишеш туди з проханням поділитись насінням, відповідь одна — немає Є ще магазини «Насіння — поштою» у Харкові і Борисполі на Київщині, але й вони дуже бідні. Мені, наприклад, з Харкова надіслали лише фенхель, а з квітів — тільки один сорт айстр А в Борисполі і того немає Крім того, одержуємо пакетик, а на ньому ніякої інформації Бажано, щоб на пакетах вказувалось, який це сорт — ранній, середній чи пізній, і був малюнок, наприклад, морква з круглим чи видовженим кінчиком Якось посіяла петрушку, а корінець виростав дуже тоненький, тоді як у магазині гарна, велика З'ясувалося, що я купила насіння петрушки листової (пучкової) Звідки ж я могла знати? А якби на пакетиках була надрукована необхідна інформація, таких непорозумінь не було б

М. М. БРИГАДИР,
282016, м. Тернопіль, вул Приймакова, 1, кв. 177

Крупорушка вдома

Дуже хотів би мати вдома власну крупорушку. Може, хтось поділиться кресленнями та описом цього агрегату. Думаю, що не тільки я, а й багато читачів із задоволенням дерли б крупи з гречки, проса, ячменю. Бо немає нічого смачнішого за домашні продукти, виготовлені власними руками.

С. Я. Плеков,
Дніпропетровська обл., Апостолівський р-н, с. Зеленодольськ

Пропоную...

...безкоштовно у невеликій кількості насіння кабачків цукіні, квітів, помідорів (вкладайте конверт з своєю адресою). Хочу придбати насіння або саджанці розмарину лікарського.

О. М. Чорна
281040, Хмельницька обл., м. Шепетівка. вул. Лермонтова. 21

..живці цінних сортів яблунь, груш, обліпихи, черешні

Г. І. Коцюба,
252141, Київ, 141, вул. Волгоградська, 17, кв. 9

...безкоштовно насіння помідорів Де-Барао.

В. І. Романченко,
315625, Полтавська обл., Миргородський р-н, с. Великі Сорочинці

..безкоштовно поселимо на невизначений строк порядну людину в пустуючому будинку в Бориспільському районі Київської області. Звертатися по тел. 432-51-25 у Києві, питати Галину Миколаївну

Г. М. Гаврилюк,
252200, Київ, вул. Полярна, 5-а, кв. 156

Служба взаємодопомоги

Ось уже мало не два десятки років пробую посадити біля хати садок. але не маю успіху Садив яблуні, грушу, вишню, сливу — саджанці приймаються добре, рік-два ростуть нормально, а потім з середини літа верхівки і листя жовтіють. ріст припиняється і за декілька років гинуть. Добавляв у лунки глину, гній, мінеральні добрива — нічого не допомагає. Порадьте, що це за напасть?

В. І. Матвійчук,
Хмельницька обл., Красилівський р-н. с. Заслуше

На моєму городі кілька років стигла квасоля пошкоджується маленькими коричневими жучками, які прогризають рівненькі дірочки-ходи. Як боротись з цим? І ще одне. Погріб, викладений з цегли, настільки вологий, що вкриваються пліснявою дошки підлоги садового будиночку. Мабуть, недостатня вентиляція. Але не знаю, як правильно її зробити. Чекаю порад від досвідчених колег.

Л. В. Дорохіна,
316012. Кіровоград. пр. Комуністичний, 11, кв. 12

Посадили виноград сорту Лідія. Перші два роки урожай був, хоч і не рясний, проте ягоди достигали. А ось уже два роки грона наливаються гарно, але потім корінець, на якому висять плоди, починає пересихати, і ягоди в зеленому стані (гіркуваті на смак) в'януть і осипаються. У чому справа? Хто порадить, що робити?

Г. Носар,
252156, Київ, вул. Мілютенка, 28-а, кв 23

Картоплю висаджую на двох сотках і вже в липні викопую, бо потім її з'їдає колорадський жук. Отож у мене запитання до досвідчених городників. чи правда, що можна відлякати жука, якщо в одну ямку з картоплею покласти насінину тютюну? І чи можна після картоплі, викопаної в липні, посіяти гречку? Якщо так, то де купити насіння тютюну і гречки?

Т. Д. Хаткова,
252039. м. Київ, Деміївський пров. 6, кв 44

Хочу дізнатись про напій наших бабусь — народна назва «кваша». Пам'ятаю з дитинства, що варили її у вмурованому котлі і, думаю, з пророщеного житнього зерна. За консистенцією як мус, кисло-солодкувата на смак, з домішкою сушених вишень. Хто знає рецепт. відгукніться!

І. І. Тютюнник,
315341 Полтавська обл., м. Комсомольськ, вул. Гірників, 27, кв. 33

У мене на присадибній ділянці є два кущі ліщини звичайної віком 7—8 років. Цвіте дуже густо, а урожай не перевищує 1 кг плодів Кажуть, що треба підсадити кущ, чоловічий за статтю. Чи так це? Якщо так, то де його придбати?

В. П. Кисельов,
326860 Херсонська обл., м. Берислав, вул. Р. Люксембург, 12

Пам'ятаю, в дитинстві моя бабуся ніколи просто так, як заманеться, не садила картоплю, не квасила капусту, і завжди все виходило в неї на славу, хоч не вміла читати і писати. Вона знала, коли місяць народжується, коли повний і щось підраховувала. Тоді за молодістю літ було то мені байдуже, а тепер немає в кого спитати. Але ж, може, ще є люди, котрі знають, як користувались природним календарем наші бабусі, адже багато чого, що ми з роками втратили, дуже тепер стало б нам у пригоді. Відгукніться, поділіться своїм знанням на сторінках журналу.

А. Б. Коваленко
323270, Дніпропетровська обл. Покровський р-н. смт Просяне. вул. Пролетарська, 49/3

Кілька разів висівала насіння в'єтнамських кабачків, але вони чомусь не сходять. Те саме і в інших людей. Може, тут є якийсь «секрет», якого ми не знаємо Порадьте, хто знає, як їх вирощувати.

І. С. Лоік,
261400, Житомирська обл., м. Бердичів, вул. Червона гора. 297, кв. 55

Хто знає рецепт, як маринувати маслюки та інші гриби, але з використанням мінімальної кількості оцту?

Л. В. Вавилова,
332390, Запорізька обл., Мелітопольський р-н, с. Вознесенка, вул. Кірова, 274

Дуже хочеться залишити після себе добрий слід на землі — посадити кедр. Але де взяти саджанці? Може, хтось допоможе

О. І. Деркач,
310022, м. Харків. пров Тургеневський, 3, кв. 5

У ранньому дитинстві (а мені вже йде сімдесят перший рік) їв борщ з лободи істівної, який готувала мати. Цю рослину (росте заввишки до двох метрів, одним стеблом, листочки круглі, гладенькі, м'ясисті, салатного кольору) завезли з України на Алтай мої діди. Тепер її ні там. ні в Татарії немає,і ніхто про неї не знає. Може, хтось з України вишле мені 30—40 насінин, то я і тут спробую її розвести.

І Д. Мозговий,
423270, Татарська АРСР, м. Леніногорськ, вул. Шашина, 41, кв. 4

Відразу після закінчення Великої Вітчизняної війни, яку я завершив у Празі, мене перевели на продовольчий склад Було там багато різних продуктів, але найбільше зацікавила квашена цибуля у кожушках, трохи підрізана зверху і знизу. Дуже смачна Відтоді ніде не зустрічав, шукав у літературі — теж немає. Може, хтось знає, як приготувати цю чудову страву

П. О. Луценко,
251635, Чернігівська обл., Сосницький р-н, с. Купчичі, вул Леніна, 29

Консервую огірки, але в банці вони жовтіють. А чула, що є такий рецепт, при якому вони зберігаються зеленими, ніби щойно з грядки. Хто підкаже?

Т. В. Рибалка,
251320, Чернігівська обл., м. Ічня, вул. Колгоспна, 67

Ще раз про цибулиння

Працівники тепличних господарств Ярославщини ще 15 років тому, відмовившись від отрутохімікатів, почали застосовувати звичайний цибулинний настій — екстракт. З того часу і я щороку практикую обприскування кущів смородини, агрусу, винограду, жимолості, що дає чудодійний ефект Виявляється, усім нам відома цибуля, яка у кожного спричиняє сльозотечу, неприємна і для шкідників Ярославці добилися навіть збільшення врожаїв Характерно й те, що використовували вони не цілі головки, а лише лушпиння та відходи цибулі. Саме тому я рекомендую цей спосіб замість усіляких карбофосів, ДНОКу та інших отрутохімікатів

Вже після першого поливу (у середині травня) капустянки, жуки і навіть слизняки зникли, а після другого (у першій половині червня) на тому місці до пізньої осені ні їх самих, ні дірок у землі я не помічав. Вони не переносять запаху цибулі і, якщо зовсім не гинуть, то втікають.

Як зробити настій? Відро цибулинного лушпиння та відходів залити трьома відрами теплої води, настояти 4—5 днів Вийде концентрований темно-бурий настій досить гострого запаху Його для використання слід ще раз розбавити водою, аби одержати світло-бурий колір Ним і поливати або кропити обприскувачем грядки чи кущі та дерева двічі, але через день-два (не раніше) після дощу. Такий настій не шкідливий для рослин, але згубний для їхніх ворогів

І. О. ЛЮБКІВСЬКИЙ,
м Чернівці

Ні дня без салату

Овочі в меню — це не тільки смачно, передусім — це поповнення вашого організму вітамінами з природної скарбниці рослинного світу. Лікарі стверджують, що за день людина повинна спожити 50—70 мг вітаміну С і 3—5 мг вітаміну А. Салат з невеликої капустяної головки і морквини забезпечить цю потребу. Навесні цю норму перекриє 7—8 зелених цибулин. Якщо ж до нього додати хоч невеликий пучечок селери чи петрушки, то досить і 3 цибулин. Восени, з'ївши за день лише 2 солодких перці, забезпечите себе цими вітамінами.

Якщо ж з'їсте більше, то організм відкладе вітаміни на той скрутний період, коли їх буде обмаль у стравах.

У овочах містяться вкрай необхідні складові повноцінного харчування людського організму: білки, вуглеводи, мінеральні речовини, кислоти, жири, цукри.

Ці дари городів і полів можна вживати цілий рік. Після зими, коли наш організм виснажується від нестачі вітамінів, особливо цінний кожний овоч, кожна зелена рослина з городу чи саду, лісу чи поля. Де б ви не зірвали її, завжди слід пам'ятати: на обідній стіл треба класти, добре промивши під струменем питної води. Корінець же чи бульбу, крім того, слід обшкребти. Коли ж будете овочі різати, терти чи стругати, користуйтеся ножем з нержавіючої сталі, завдяки чому краще зберігаються вітаміни.

Селянською стравою часто називали молоденьку цибулину чи часничину, які вже у травні господиня клала до борщу чи у торбу орачеві до сала і хліба. Поживно і корисно. Та все частіше на обідній стіл потрапляють салати. Бувають вони різні.

Першочергове правило, щоб салат готувався дуже ретельно, бо ніхто не порадується, якщо на зуби потрапить пісок. Кожний листочок господиня промиває під водою і тільки після цього січе. Підлива у салат — чи це олія, чи сметана або майонез — додається в останню мить, перед подачею на стіл.

Секрети кухні тітки Насті

Салат «Весна»

Навколо нарізаного зеленого салату, укладеного гіркою в салатницу чи вазочці або й просто великій тарілці, розміщують купками овочі: свіжі огірки, редиску, варені картоплю і моркву, нарізану зелену цибулю. У центрі на салат кладуть кілечка варених яєць. Всю тарілку прикрашають листочками салату.

Перед подаванням салат трохи підсолюють. Біля салату ставлять соусник із сметаною, ледь приправленою сіллю, перцем і цукровою пудрою, або цією сметаною поливають салат навколо гірки, присипавши зеленню.

Пропорції можуть бути різними, але для орієнтиру з розрахунку на 1 людину можна взяти такі: картопля і морква по 25—30 г, огірки свіжі і редиска — по 25, салат — 15, цибуля зелена — 10, яйця — 45, сметана — 40, цукрова пудра — 3, перець і зелень за смаком.

Салат із зеленої цибулі

Зелена цибуля чи не найперша овочева культура, що з'являється на городі. Її найчастіше і використовують на салати в різних варіаціях. Та, якщо немає інших овочів для поєднання компонентів чи вони чомусь протипоказані, готують салат просто з зеленої цибулі. Для цього кілька молоденьких цибулин нарізають і кладуть у посуд, поливають олією чи сметаною, кладуть часточки вареного яйця, посипають кропом, солять і подають на обідній стіл

Пропорція приблизно така: цибуля — 100 г, сметана — 30, яйця — 20 г, кріп і сіль.

Салат з ранньої капусти

200 грамів капусти, 3—4 невеликі морквини, чайна ложка цукру, півсклянки сметани, сіль за смаком

Свіжу капусту нашинкувати, моркву натерти на тертці, додати цукор, трохи підсолити і залити сметаною.

Можна обійтися й без моркви. В такому разі нашинковану капусту добре розминають скалкою на дерев'яній дощечці, кладуть у тарілку і залишають на певний час, щоб маса вкрилася «росою». Потім у сметану додають ложку майонезу і ложку олії і цією сметаноподібною масою поливають нашинковану капусту. Цукор і сіль додають за смаком.

Салат з хрону

Навесні на деяких городах викидає свої зелені довгасті листки хрін. Дехто вважає цю рослину трохи не за бур'ян, бореться з нею, забуваючи про її величезну користь. Хрін вживають і як лікарську рослину, але це варто особливої розмови. Та найперше ми знаємо її як харчову культуру. Вживають свіжі дрібно натерті корені як приправу до вареного й смаженого м'яса, кидають для гостроти приблизно півложки натертої маси у тарілку борщу чи супу, додають у рибні та овочеві страви, кладуть в копченості. Багатьом людям смакують салати з хроном у різних комбінаціях з іншими овочами. І це зрозуміло, адже сам хрін аж горить у роті. Зате його можна прямо ложкою їсти, якщо додати дрібно натертим до маси червоного буряка, який перед цим ви зварили і дуже дрібно покришили чи потерли. Цей салат поливають сметаною, олією чи майонезом. Можна й разом змішати їх у своєрідний соус. Додають трохи цукру і солі. Пропорції можуть бути найрізноманітнішими залежно від смаку того, хто буде їсти.

Без сичуга не буде сиру

Я маю козу і дуже хочу зробити з молока такий сир, про який написано в квітневому номері вашого журналу за 1989 рік. Але про сичуг ягняти, що використовують для виготовлення сиру, я нічого не знаю. У нас у селі ніхто також не може сказати, що це таке і як його застосовувати. Хотілося б детальніше про це прочитати.

Г. І. Дубина

Шлунок у овець, як в інших жуйних тварин, багатокамерний і складається з чотирьох відділів — рубця, сітки, книжки і сичуга. Перші три відділи називаються передшлунками і тільки сичуг — справжній шлунок (див. рис.).

Рубець — найбільший з відділів шлунка (місткість 15—20 л). Він заповнює майже всю ліву половину черевної порожнини від діафрагми до входу в таз і промацується в лівій голодній ямці. Слизова оболонка рубця залоз немає, вистлана плоским багатошаровим епітелієм, з якого формуються сосочки. Останні створюють грубу, шорстку поверхню рубця. У новонародженого ягняти передшлунки, особливо рубець, порівняно з сичугом розвинені слабо. З тритижневого віку швидкість розвитку рубця збільшується, а сичуга — зменшується.

Сітка — округла, місткість 1—3,5 л, у слизовій оболонці залоз немає. Її нижня частина прилягає до діафрагми. Вона з'єднується отворами з рубцем, книжкою і стравоходом.

Книжка знаходиться в правому підребер'ї, між сіткою і сичугом, форма у неї округла, місткість 0,5 л. З одного боку вона як продовження сітки, а з другого переходить у сичуг. Слизова оболонка книжки має глибокі складки (мовби сторінки книжки), покриті грубими короткими сосками.

Сичуг має форму вигнутої груші місткістю 2 л. Товща частина з'єднана з книжкою, а та, що звужується, зігнута на кінці і переходить у дванадцятипалу кишку. Сичуг використовується у сироварінні, бо має фермент, який спричиняє швидке зсідання молока. У промисловому сироварінні використовують сичужний порошок. Якщо його немає, застосовують розчин, який виготовляють з сухих сичужків ягнят чи телят молочного періоду.

Для цього чисті сичужки ріжуть соломкою, заливають кислою сироваткою (1 л на 3—5 сичужків) і 2—3 рази перемішують через 1,5—2 години, потім додають таку ж кількість сироватки, як і в перший раз. Якщо немає сироватки, можна використовувати переварену воду. Розчин залишають ще на 12—18 годин для настоювання, перед використанням його проціджують, а сичужки добре віджимають. Одержану закваску вливають у молоко, перемішують і накривають посудину, залишають для зсідання.

До речі, козяче молоко, з якого наш читач Г. І. Дубина бажає приготувати сир, відмінна основа для різних сирів, які користуються значним попитом. Сулугуні, качковал, рокфор через складність технології одержати в домашніх умовах дуже складно. Найлегше приготувати бринзу. Для цього згусток з молока пресують, ріжуть на шматки, пересипають сіллю, складають у діжку і заливають 20—25%-ним розсолом на 16—18 годин. Потім сир для дозрівання занурюють у розчин солі 11—12%-ної концентрації на 20 днів. Готова бринза біла або трохи жовтувата, слабомолочнокисла, в міру солона. Зберігають її при температурі 6—8°С, змінюючи розсіл щомісяця.

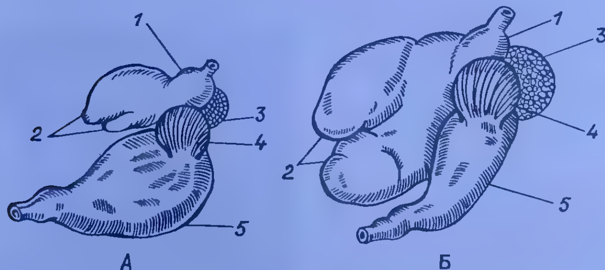
Мамалига з сиром

Цю страву люблять на півдні України, на Буковині, у Молдавії. Готують її з кукурудзяного борошна, яке засипають у підсолений окріп, розмішують і кип'ятять 5—10 хв. Пропорції такі: борошно — 100 г, сіль — 5, вода — 220 г. Подають як гарнір або як самостійну страву з тваринним жиром, олією, бринзою чи сметаною (50 г на порцію однієї людини).

У тарілку з мамалигою кладуть також копчені сливи, навесні — цілу зелену цибулю або ж притрушують страву дрібно посіченою цибулею, селерою, петрушкою, кропом.

У традиційно вівчарських регіонах люблять мамалигу з смаженою бараниною, солониною.

Вихололу мамалигу розрізують на шматочки і обпікають на сковороді з м'ясом і нашаткованими овочами та наструганим овечим чи козячим сиром або, поливши маслом, запікають у печі в каструлі, але краще в глиняному горщику.

Шлунок молочного ягняти (А) і дорослої вівці (Б): 1 — переддвер'я рубця; 2 — рубець; 3 — сітка; 4 — книжка; 5 — сичуг.

Служба взаємодопомоги

А як наші діди вичиняли шкури?

Коли в № 11 «ДСГ» побачили статтю «Вичинка шкур», дуже зраділи, однак, коли прочитали, радість дещо згасла. Спитаєте чому? Посудіть самі. За те, що люди поділились досвідом, їм превелике спасибі. Але разом з тим хотілося б знати, де вони дістають усі оті хімікати: хлористий цинк, буру, кристалічну карболову кислоту, амонієвокалієві і хромокалієві щавлі тощо. Тим часом знаємо, що і в старі часи люди вичинювали шкури, коли тих хімікатів не було. Як вони це робили? Може, хтось володіє «секретом» наших дідів, нехай поділиться на сторінках журналу.

М. О. Скуз,
255530, Київська обл., м. Фастів, вул. О. Невського, 1

Чув про «дідівський» спосіб вичинювання шкурок за допомогою висівок. Навіть бачив таку шкурку — вона краща, ніж при використанні оцтової кислоти і солі. Хто знає цей «секрет», відгукниться!

М. А. ГОРОВЕНКО,
м. Умань

Бджолосім'я в червні

У червні матки українських і карпатських бджіл мають найбільшу плодючість, відкладаючи щодоби понад 2 тис. яєць. На кінець місяця кожна сім'я може налічувати понад 55—85 тис. бджіл.

В цей період часто пробуджується інстинкт роїння сімей. Для підтримання її в робочому стані гнізда розширюють, підставляючи стільники для відбудови. Воскобудівельні рамки використовують для завантаження бджіл роботою і боротьби з варроатозом (періодично видаляються трутневі комірки разом з личинками і кліщем варроа). Важливим заходом для утримання сім'ї в робочому стані є підсилення вентиляції та затінення вуликів від спеки, забезпечення пасіки медоносами (кочівля).

Причина роїння — накопичення безробітних молодих бджіл, але якщо сім'я роїться, то навіть головний взяток не призводить бджіл до робочого стану.

Коли неможливо утримати бджіл у робочому стані, роблять відводки для підсилення материнських сімей перед головним медозбором або створення нових сімей.

Створювати відводки з неплідними матками або на ройових маточниках у червні недоцільно

Перед головним медозбором не слід застосовувати хімічну обробку сімей від захворювань.

В. Г. ПЕТРУША

Аїр проти варроа

Читач журналу Є. Н Телепанич, із Закарпаття, в 10 номері журналу за минулий рік запитує про метод боротьби з варроатозом бджіл за допомогою аїра

Ось що я можу запропонувати

Для боротьби з таким захворюванням застосовують настій або відвар з коренів аїру. Ефірна олія згубно діє на кліща варроа.

Для приготування настою беруть 20 г сухого коріння і заливають 200 г 60-градусного спирту Настоюють протягом тижня. На 1 л цукрового сиропу додають 1 столову ложку настою

Відвар готують так: 20 г сухого коріння заливають 200 г води, нагрітої до 90°С Настоюють протягом трьох діб. Потім по 50 г додають на 1 л цукрового сиропу Цукровий сироп згодовують весною, по 5—7 л сиропу на сім'ю. Корені аїру заготовляють навесні або восени Їх викопують, миють, ріжуть на невеликі шматки Товсті корені розрізують вздовж. Сушать у затінку при температурі не вище +30°С При вищій температурі вивітрюється ефірна олія.

В. М. АРТЮХ

Для боротьби з варроатозом бджіл аїр застосовую так

20 грамів сухого кореня заливаю 200 грамами води 90°С, настоюю 3 доби На літр сиропу даю 30—60 грамів відвару. Лікую бджіл весною протягом місяця, використовуючи 0,5—0,8 л ліків на сім'ю

М. О. ХИЛЬЧУК

Міль на стільнику

При багатокорпусному способі утримання бджіл необхідно значну частину стільників тримати про запас. Але поза вуликом (без бджіл) вони уражуються міллю. Чи не зміг би хто-небудь з бджолярів поділитися досвідом, як цього уникнути?

В. А. ЛИТОВЧЕНКО,
314009, м Полтава,
вул Докучаєва, 1, кв. 17

Сілікагель

Чи доцільно вживати для вбирання вологи у вуликах сілікагель?

М. В. ЛУТЧЕНКО,
251350 Чернігівська обл ,
м Прилуки-3,
в'їзд Саксаганського, 6, кв 1

Сілікагель застосовують у приміщенні, але у вулику робити незручно

По-перше, укладаючи його, турбують бджіл

По-друге, прослідкувати, коли він наповнюється водою і перестає діяти, немає змоги Однак його можна з успіхом застосовувати для осушення зимівника, звичайно, заздалегідь вивчивши властивості

На пасіці

Прополіс при виразці шлунка

Ми рекомендуємо застосувати прополіс у двох лікарських формах — у вигляді спиртового розчину і прополісного масла

Для приготування спиртового розчину беруть 10 г подрібненого прополісу, заливають 100 мл спирту-ректифікату і збовтують протягом 30 хв, потім суміш настоюють три дні, знову збовтують, ставлять на холод на 2 год і фільтрують паперовим фільтром

Для приготування прополісного масла 10 г подрібненого прополісу змішують з 100 г розігрітого на водяній бані несолоного вершкового масла Екстрагують прополіс підігріванням суміші на водяній бані протягом 5—10 хв, після чого її фільтрують у гарячому стані через один шар марлі, постійно помішуючи. Під час екстрагування прополісу не рекомендується доводити суміш до кипіння.

Зазначені препарати ми застосовували при виразці шлунка і дванадцятипалої кишки тоді, коли загальне лікування було неефективне, а хірургічне — не показано

Спиртовий прополісний розчин слід застосовувати внутрішньо по 15—20 крапель на воді, кип'яченому молоці або 0,5%-ному новокаїні, тричі на день за 1—1,5 год до їди, протягом 18—20 днів За необхідності курс повторюють через один-два тижні

Треба суворо дотримуватись дозування: великі дози можуть спричинити погіршення апетиту, зниження загального тонусу, в'ялість, збільшення лейкоцитів у крові.

Прополісне масло застосовують внутрішньо по 1 чайній ложці на підігрітому молоці, тричі на день за 1—1,5 год до їди Тривалість курсу лікування така сама. Використання прополісного масла протипоказано при захворюваннях печінки.

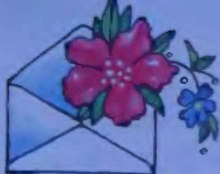
При вживанні прополісу болі звичайно зменшуються вже на 4—5-ий день, а через 10—12 днів зникають

В окремих випадках спиртовий розчин прополісу ми застосовували при хронічних гастритах. При цьому хворі відзначали, що вже на початку лікування болі зникали. Крім того, у них поліпшувався апетит і зникала печія

Призначаючи препарати прополісу, потрібно враховувати, що є люди, які мають підвищену чутливість до нього При цьому з'являється свербіж, іноді висип. Після припинення прийому прополісу ці явища [illegible]

А. ПІЩАНСЬКИЙ

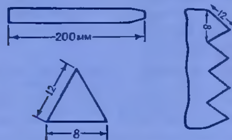
Служба взаємодопомоги

Розвід пилки... молотком

Придбав у магазині пристрій для розводу пилки. Спробував ним користуватися, проте як не старався, як акуратно не робив розвід — все одно зубці пилки ламалися.

Тоді придумав свій спосіб розводу пилки.

Узяв металевий пруток завдовжки 200 мм, діаметром 16 мм і заточив його кінець по формі зуба пилки. Ось і весь пристрій (див. рис.).

Беру березову колодку, кладу на неї пилку, на зуб пилки наставляю пристрій і б'ю по ньому молотком. Береза м'яка і зуб пилки вгрузає у деревину і т. д. У результаті виходить ідеально рівний розвід. І жоден зуб не ламається.

У такий спосіб роблю також розвід ножівки й циркулярки.

Ю. І. КРИСЬ,
Черкаська обл.,
м. Золотоноша,
вул. Медведовського, 35

Пристрій для щеплення

Відомо, що чим довший зріз живця за будь-яких способів щеплення, тим більша надія на успішне зрощення прищепи з підщепою. Та відомо й те, що чим довший зріз живця робить садівник, тим більше у нього шансів поранити вказівний палець лівої руки окуліровочним ножем.

Мій пристрій (див. знімок) можна використовувати за будь-яких способів щеплення. Завдяки йому забезпечується рівна і якісна площина зрізу живця не менше 40 мм завдовжки.

І. Ф. ДРИГА
м. Миколаїв

Від редакції: Інформаційна служба «ДСГ» повідомляє, що кожен, хто зацікавився пристроєм І. Ф. Дриги, може отримати опис, а також пакет креслень цього пристрою.

Щоб не засохла малярна щітка

У № 10 «ДСГ» вміщено пораду з цього питання. У мене є свій спосіб: наливаю в банку води і зверху трохи будь-якої олії, щоб утворилася тоненька плівка, яка не дасть воді випаровуватися. Щітка не засохне.

Водночас, може, хтось і мені порадить, як виготовити стелаж для квітів, щоб заекономити площу. Яке потрібне освітлення? Чи можна зробити грядочками? Як оформити естетично? Ще хочу спробувати виростити карликові деревця бонсай. Готовий листуватися з цих питань з усіма бажаючими.

М. В. СУЛЯТИЦЬКИЙ,
244020, м. Суми,
вул. Курська, 47,
кв. 32

Що робити з побілкою?

Є у мене одне невирішене питання. Нашому будинку вже 25 років. І щороку його білили. Тепер старі шари вапна починають відлітати. Стеля і стіни стали нерівні й негарні. Тож думаю робити капітальний ремонт. Але як почистити стіни й стелю від старої побілки не знаю. Може, хтось підкаже. Буду дуже вдячний.

В. ЗАЯЦЬ,
Львівська обл., м. Рудки

Намочила яблука (1 ст. ложка солі і 4 склянки цукру на 10 л води), а вони вийшли дуже несмачні. Може, хтось порадить кращий рецепт. І ще одне: у мене в погребі одна стінка і стеля дуже вологі, хоч є дві вентиляційні труби — одна на висоті 30—40 см від підлоги, друга — зверху. У чому справа?

Т. П. КОРЖЕНКО,
252070, Київ, вул. Волоська,
55/57, кв. 13

Від усієї душі

вдячний автору «ДСГ» архітектору А. П. Калиниченку та його товаришам по роботі, які надіслали мені чудовий проект жилого будинку. Цього року розпочав споруджувати будинок. Сподіваюся невдовзі запросити усіх вас на новосілля.

П. РАВЛЮК,
Тернопільська обл.,
м. Заліщики

Чув, що є ручний пристрій для лущення зерна з качанів кукурудзи. Чи не зміг би хтось розповісти про його конструкцію і дати креслення?

В. Ф. МАКОВСЬКИЙ,
255181, Київська обл.,
Києво-Святошинський р-н, с. Мироцьке,
вул. Калініна, 76

Кожен виноградар знає, яка це копітка робота — обробляти сіркою кущі винограду, особливо високорослі. А обпилювачів у продажу не зустрічав. Тому буду дуже вдячний колегам-виноградарям, якщо хтось порадить як виготовити в домашніх умовах обпилювач.

О. І. ДІДЕНКО,
332530, Запорізька обл., м. Токмак,
вул. Вокзальна, 151

Я одержала листа від доброї подруги, в якому вона повідомляє про біду, що сталася в сім'ї, і просить вислати траву — очанку лікарську, котру вживають у народній медицині при лікуванні гастритів, ентеритів, катаракти та ін. У нашому місті її немає у жодній з аптек, та й, мабуть, не може бути, бо в науковій медицині її поки що не використовують. Отож, звертаюсь до читачів журналу: може, хтось знає і має очанку лікарську, то вишліть, будь ласка, її на адресу: 656055, м. Барнаул, вул. М. Островського, 19, кв. 2, **ЧЕРВОННІЙ Н. С.**

С. Т. САХНО,
244004, м. Суми, вул. Супруна, 3, кв. 83

Допоможіть дітям

Всім, мабуть, відомо, яке лихо спіткало дітей міста Чернівців. Невідомо від чого багато дітей захворіло, кінцевий результат — облисіння. А ті дітлахи, яких це не зачепило, живуть у тих же умовах, дихають тим же повітрям. У мене в самої троє діток. Отож звертаюсь до читачів «ДСГ» з проханням: може, хтось знає народні методи лікування, напишіть у журнал, а хто захоче поділитися насінням лікарських рослин, теж будемо вдячні. Допоможіть дітям!

М. В. КАВ'ЮК,
274023, м. Чернівці,
вул. Руська, 255-а/45

Дім сад город 5
1990

У номері:

«Дом, сад, огород» (на украинском языке)

Ежемесячное приложение к журналу Государственного агропромышленного комитета Украинской ССР «Сельские горизонты»

№ 5, май, 1990 г
Издается с 1989 г
Киев издательство «Урожай»
Адрес редакции 252054, Киев-54, ул. Павловская, 11-г, тел. 216-05-40
Ордена Ленина комбинат печати издательства «Радянська Україна» 252047 Киев-47, проспект Победы, 50

Здано до набору 16 03 90 Підписано до друку 23 04 90
Формат 60×90[1/8] Папір офсетний № 1 Офсетний друк. 2,5 умовн друк арк 12 умовн фарб відб
3,6 обл.-вид. арк Тираж 296 800 прим Зам 0141
Ціна 40 к.

Адреса редакції 252054, Київ-54, вул. Павлівська, 11-г, тел 216-05-40
Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Текст набрано з застосуванням вітчизняного фотонабірного комплексу «Каскад»

Готується перший номер бюлетня «ІНІЦІАТИВА»

У березневому і квітневому номерах «ДСГ» редакція вийшла з пропозицією про створення бюлетня, який би допомагав селянам, аматорам-садівникам і тваринникам, садовим товариствам, кооперативам, державним організаціям налагодити зв'язки з метою продажу, обміну чи придбання необхідних їм товарів, який друкував би необхідну для зацікавленого кола читачів інформацію.

Дуже багато передплатників «ДСГ» схвально поставилися до цієї ініціативи і висловили чимало пропозицій та порад, якими інформаційна служба скористається.

Зараз готується перший номер бюлетня. Постараємося, щоб він був корисним для вас. Одночасно надійшло чимало запитань про конкретизацію умов публікації оголошень, реклами, служби знайомства, зокрема про оплату за їх друкування.

Сповіщаємо, що розцінки за рекламу і оголошення розроблені на підставі наказу Державного Комітету Ради Міністрів у справах видавництв, поліграфії і книжної торгівлі (№ 435 від 15.VIII. 1975 р.). Вони різні і залежать від тиражу журналу, у скільки фарб друкуються тощо.

Таким чином, плату оголошень громадян за слово встановлено: «ДСГ» — 1 крб. 20 коп., у бюлетні — 74 коп. Плата за рекламу підприємств, організацій, кооперативів встановлюється за площу в журналі в квадратних сантиметрах. Є відповідна шкала розцінок в уже згадуваному наказі № 435. Це досить велика таблиця і через те наводити її немає змоги. Однак, підкреслюємо, що ці рекламні оголошення оплачуватимуться також за державними розцінками готівкою чи безготівкою на підставі гарантійного листа рекламодавача після виходу у світ журналу і бюлетня.

Ще раз повідомляємо, що заявки на публікацію оголошень слід надсилати на адресу:

252054, Київ-54, вул. Павлівська, 11-г, «ДСГ», Інформаційна служба.

Оплачується оголошення поштовим переказом на адресу:

252001, Печерське відділення жилсоцбанку, розрахунковий рахунок № 3461387, «ІНІЦІАТИВА».

Квитанція про оплату надсилається на адресу інформаційної служби «ДСГ». Це і буде підставою для публікації оголошень.

Червень

пн	вт	ср	чт	пт	сб	нд
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Наш календар

На городі. В кінці травня — на початку червня завершують висаджування розсади помідорів, огірків, кабачків, гарбузів, середньостиглих сортів білоголової капусти. Овочеві культури підживлюють, поливають, обробляють міжряддя, борються з шкідниками і хворобами рослин, знищують бур'яни (обов'язково до їх цвітіння). Однак слід пам'ятати, що на зелених культурах отрутохімікати вживати не можна, тому тут особлива роль належить агротехнічним заходам захисту рослин.

Цвітну капусту краще вирощувати з розсади. Але коли у вас немає парника чи теплички, її можна одержувати з кінця липня до жовтня, висіявши насіння безпосередньо в грунт протягом травня-червня. Беруть для цього насіння з високою схожістю. Для рівномірного висіву його змішують з дрібним піском у співвідношенні 1:4 (за масою) і додають таку ж кількість заздалегідь висушеного і подрібненого коров'ячого гною та просіяного торфу.

У червні збирають щавель, цибулю — батун, редиску, салат, шпинат, кріп, цибулю на перо. Збирати краще рано вранці або під вечір, щоб зберегти овочі свіжими. Ділянки, що звільнилися після збирання зелені, займають повторно цвітною або білоголовою капустою, кабачками, помідорами, ріпою, редькою, буряками чи знову зеленню.

У цей час дуже важливо правильно обробляти міжряддя залежно від вологості грунту, погоди, розвитку рослин. Глибоко розпушувати грунт (на 12—14 см) у міжряддях слід лише у двох випадках: коли треба негайно полити ділянку (щоб вода швидко дійшла до коренів і не стікала) і, навпаки, необхідно випустити з грунту надлишок вологи і дати повітрю доступ до кореневої системи рослин. У решті випадків влітку, коли стоїть спека, обробляти міжряддя слід на невелику глибину (до 6 см), щоб не пересихав грунт. Таке розпушування особливо потрібне відразу ж після поливу, інакше можуть утворитись корка і тріщини.

Підживлюють рослини в міру потреби органічними (коров'як попередньо розводять у 8—10 частинах води, витрачаючи 10 л на 5—7 кв. метрів) або мінеральними добривами (по 20—30 г азотних, фосфорних і калійних на квадратний метр площі під час першого підживлення). Після кожного підживлення, особливо сухого, рослини знову поливають чистою водою, щоб змити з листя добрива і уникнути опіків.

Господарі, які мають зимові теплиці, можуть одержати в них власне чистосортне насіння огірків. Для цього саме в червні слід провести ряд агротехнічних заходів.

Здорові, скоростиглі рослини з гарними, типовими для даного сорту плодами позначають кольоровими стрічками. Потім проводять на них вручну перехресне запилення. Робити це треба тоді, коли рослини ще не виснажені плодоношенням. Якщо в теплиці літають бджоли, жіночі і чоловічі квітки за день до запилення (перед розпусканням бутонів) ізолюють ватою. Після ручного запилення жіночих квіток пилком двох-трьох чоловічих (також відібраних рослин) перші знову обгортають ватою, а на плодоніжку підвішують етикетку з датою запилення. Через два-три дні, коли зав'язь почне явно збільшуватися, вату знімають.

На одній рослині залишають 2—3 плоди, типові за формою і забарвленням для даного сорту, бажано на середньому ярусі основних пагонів і бічних I та II порядків, якщо вони сильні і добре освітлюються. У цьому разі роблять коротке прищипування бічних пагонів. За такої кількості насінників зеленці на рослинах майже не розвиваються і усі поживні речовини йдуть на формування насіння.

Насінники шпагатом підв'язують до дротяної шпалери. Залежно від сорту і умов вирощування вони достигають через 45—60 днів після запилення. Вихід насіння з одного огірка — від 4 до 10 г.

Найурожайніше насіння одержують з насінників, які залишались на рослинах до повної біологічної стиглості (типове забарвлення, сітка і розм'якшення насінника). Зняті плоди витримують (дозорюють) у теплому провітрюваному приміщенні протягом 15—20 днів. Потім їх розрізують уздовж, ложкою вибирають насіння разом з м'язгою у скляну або емальовану посудину і залишають на три-чотири дні у теплому приміщенні. Коли вони «відкиснуть», тобто насіння відокремиться від м'язги, його добре промивають у воді і просушують на папері, фанері або склі. Просушене насіння сортують, видаляючи щупле і потворне, перевіряють на схожість. Зберігають його у тканинному мішечку, в приміщенні при температурі не нижче 15 градусів тепла. У мішечок кладуть етикетку з назвою сорту і даними про схожість насіння.

Народні прикмети

Літо

Якщо іде дощ, а павук починає плести павутину,— дощ скоро припиниться, небо проясниться.

В ясний день мурашок не видно — буде дощ.

Якщо навколо мурашника багато мурашок — на ясну погоду.

Якщо мурашки будують високий мурашник — на сувору зиму, якщо переселяються на сухе місце з твердим грунтом — будуть сильні дощі.

Коники цвіркочуть увечері — на гарний день.

Світлячки яскраво світяться — ніч буде тепла, без опадів, а день ясний.

Мухи сильно кусаються — на дощ, прокинулись рано, гудуть — на сухий день, вранці сидять тихо — перед дощем.

Якщо вранці трава суха — до ночі буде дощ.

Захід червоний — на вітер, у хмарах — на дощ, чистий — на ясну погоду.

Т. А. Сухопар,
м. Дніпропетровськ

Англійський павич

Колекція «ДСГ»: породи, групи, типи

Це один з найпопулярніших декоративних голубів Походить з північних районів Індії, звідки його завезли до Голландії й Англії в 16 ст. Коли дивишся на цього порівняно невеликого птаха, то так і хочеться сказати, що він якийсь кругленький. Твердо стоїть на коротких червоних ногах і голову тримає так, ніби вона спочиває на хвостовому пір'ї, широкі заокруглені груди високо підняті і плавно переходять в шию. Голова без чубчика з довгим дзьобом. Короткі, розлогі крила мають віялоподібні кінці. Хвіст також віялоподібний, стоячий і широкий, як у павича. Характерна особливість англійського павича — це тремтіння голови і шиї, тоді як все тіло залишається спокійним. Колір пір'я голови, шиї, грудей, живота, хвоста найчастіше білий, хоч буває і жовтий, червоний, чорний, трапляється також блакитний з чорним полиском, сизо-блакитний і тигровий. Крила у голуба іншого кольору, хоча крайні 6—7 махових пір'їн — білі. Англійські павичі довірливі, дуже звикають до свого гнізда, регулярно прилітають до годівниці, не бояться брати корм прямо з рук господаря.

Літають не так високо, як інші голуби, і через те біля лісу стають нерідко здобиччю хижих птахів. Ось чому їх часто тримають у вольєрах.

Підвісне гніздо для голубів

Перевага підвісного гнізда полягає у тому, що птах почуває себе вільним. Гніздо прикріплюється під схилом покрівлі на стіні будь-якої господарської будівлі і не займає корисної площі садиби. Важливо, що таке гніздо не приступне для хижаків.

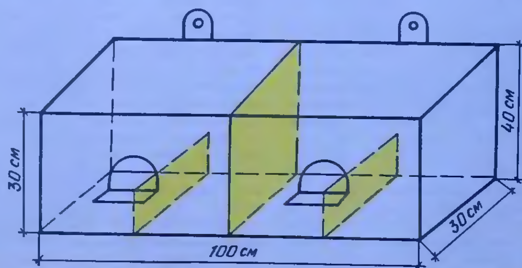
Практика аматорів сіл республіки свідчить — м'ясне голубівництво дає продукцію без значних витрат. Птиця протягом кількох місяців на полях сама відшукує корм, причому найрізноманітніший: від втраченого зерна культурних рослин до насіння різних бур'янів.

Мешканці сіл Запорізької, Кіровоградської, Полтавської та інших областей республіки зрозуміли вигоду вільного утримання птиці.

Підвісне гніздо за конструкцією відповідає санітарно-гігієнічним умовам. Днище прикріплюється на петлях і гачках, що дає змогу легко міняти підстилку, послід використовувати як високоякісне органічне добриво.

Гніздо можна виготовити з будь-яких дощок, а коли його гарно пофарбувати, воно навіть прикрасить садибу.

П. І. ПАТОКА,
аматор-голубівник

ISSN 0235-6368. Дім, сад, город. 1990. № 5. 1—16.